

SITUATION

S

T

M

#263

JULI/AUG. 2019
ÅRGÅNG 24

PRIS: 60 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

Det enda livet

Pia Sjögren

Pia Sjögren såg en gammal svart-vit porträttbild av sig själv från när hon började sälja tidningen: "Jag har slutit fred med henne. Men jag blir ledsen ibland över tiden som gått och allt jag missat". Hösten 2020 kommer Tom Alandhs fjärde dokumentärfilm om henne.

NALEN

BUSY SIGNAL
ONS 7/8

SNOH
AALEGRA
FRE 13/9

HUGAR

FRE 20/9

SAM OUTLAW

TIS 24/9

NOUVELLE VAGUE

LÖR 28/9

BLANCO WHITE

FRE 25/10

REGERINGSGATAN 74, STOCKHOLM. INFO & BILJETTER PÅ

WWW.NALEN.COM

2019

INNEHÅLL

JULI/AUGUSTI 2019

Dona Hariri

När hon var tolv år köpte hon en över trettio år gammal lagbok, fascinerad av lagarna och vad de stod för, av rätt och fel, inspirerad av samtalen från köksbordet. I augusti kommer hennes bok *Fatta lagen*.

Sidan 14.

Stad i ljud

Staden har inte tystnat. Tvärtom. Cirka 30 000 människor per år har flyttat till Stockholm de senaste tio åren, tillåtna bullernivåer har höjts och antalet bulleranmälningar mot klubbar och krogar har inte ökat. Och hälften av dem som anmält störande restaurangbuller bor i hyresrätt.

Sidan 32.

Krönika: Maria Hagström

"Unga grabbgång med förhoppningstulla kondomer i väskan."

Sidan 13.

Omslag #263

Anneli Hildonen
fotograferade
Pia Sjögren.

"Maskineriet gnisslar en del. Jag blir tröttare utan syrgasen, men viljan är stark."

I ett sms några veckor efter intervjun skriver **Pia Sjögren**: "Har dålig tidsuppfattning, glömmer vad jag gjorde i går. Syrgas 24/7. PAH, vi är 736 registrerade. Stressen utlöser mycket, deprimerad, men jag är en fighter, du vet!".

Sidan 20.

ALLTID I SITUATION STHLM

7 Brillant

Rolf Svanström, lots.

10 Gata fram och tillbaka

Södra Blasieholmshamnen.

12 Situation Waldersten

Månadens bild av konstnären Jesper Waldersten.

45 Korsord

Lös månadens kryss.

46 Svepet

Daniel Gustafsson, Anna Serner, Julius Jorborg, med mera.

48 Dåtid Sthlm

Juli/augusti 1899.

GATUPLANET

5 Säljaren

Johan Löfgren, Odenplan.

18,28 Med egna ord

Säljarnas sidor – texter från gatan.

38 Min Plats

Mikael Krantz, Hamngatan.

40 I gatuplanet

- Toni skriver direkt på gatan
- Radio Totalnormal lägger ner
- Flera kontaktar socialtjänsten
- Lärare oroliga för vissa elever.

SITUATION

REDAKTION Chefredaktör och ansvarig utgivare Ulf Stolt, ulf@situationsthlm.se, 08-54595390 **Reporter** Maria Hagström, maria@situationsthlm.se

Art Director Johan Olsson **Webbredaktör** Jenny Lindroth **Medverkande fotografer och illustratörer** Anneli Hildonen, Emma Hanquist, Martina Holmberg, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten. För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material. **Hemsida** www.situationsthlm.se **E-post** red@situationsthlm.se

Tryck V-Tab 2015 **Räckvidd** 97 000 läsare (Orvesto konsument helår 2018) **Upplaga** 18 000 ex/mån (TS helår 2018) **ISSN**: 1400-4437 **LEDNING & ADMINISTRATION** VD Pia Stolt, pia@situationsthlm.se, 08-54595387 **Adress** Timmermansgatan 38, 118 55 Stockholm **Tel** 08-54595381 **Fax** 08-6687909 **Organisationsnummer** 55 66 49-1071 **Plusgiro/Bankgiro** pg. 25 59 89-6 bg. 5774-9327

SOCIAL VERKSAMHET Verksamhetschef, sociala verksamheten Jenny Lindroth, jenny@situationsthlm.se, 08-54595388 **Samordnare** Ingemari Olofsson, ingemari@situationsthlm.se, 08-54595381, Jonas Svensson, jonas@situationsthlm.se, 08-54595381 **Telefonnummer distribution** 08-54595381 **Öppettider** Måndag till fredag kl. 8-15

Organisationsnummer 8024 11-1497 **Plusgiro/Bankgiro** pg. 28 19 18-3 bg. 5357-3259 **ANNONSERING & PRENUMERATION** Herman Sundgren, herman@situationsthlm.se, 08-54595394, Catharina Persson, catharina.persson@mediakraft.se, 070-421 02 80 Robert Wallner, robert.wallner@mediakraft.se, 070-992 53 43

Privatprenumeration 11 nummer kostar 660 kronor **E-post** situationsthlm@pressdata.se

Visa kollektiv- kurage.

Din uppmärksamhet gör skillnad.
Ring SL:s trygghetsnummer 020-120 25 25
så är hjälp aldrig långt borta om någon
stör eller förstör. Vi svarar dygnet runt och
skickar trygghetspersonal dit det behövs.
Att resa kollektivt är att resa tillsammans.

FAKTA HEMLÖSHET

33 250 personer lever i hemlöshet i Sverige, enligt Socialstyrelsens definition av hemlöshet.

Där ingår personer i akut hemlöshet, personer som saknar boende efter institutionsvistelse, personer som bor inom den sekundära bostadsmarknaden och personer som bor kortsiktigt hos familj, släkt eller andra privatpersoner.

I Stockholm vistas enligt den senaste mätningen 7 247 hemlösa personer och av dessa lever 1 558 i akut hemlöshet.

OM SITUATION STHLM

Sedan 1995 säljs Situation Sthlm av hemlösa människor i Stockholm och Mälardalen.

Konceptet med gatutidningsförsäljning har visat sig vara en framgångsrik metod att arbeta med hemlösa människor på, eftersom det ger tidningssäljaren en möjlighet att tjäna egna pengar genom att arbeta, samtidigt som tidningen - i sig - fungerar som en kanal för påverkan, opinionsbildning och debatt kring frågor som rör de hemlösa säljarnas situation.

Situation Sthlms sociala verksamhet med arbete och sysselsättning, individuellt stöd och motiverande samtal, skrivarkverkstad och möjlighet att ha sin post hit, café, tillgång till datorer, telefon och juridisk rådgivning, fyller en mycket viktig funktion för de hemlösa människor som tar del av verksamheten.

Närmare 80 procent av Situation Sthlms säljare upplever en positivt förändrad livssituation sedan de började sälja Situation Sthlm.

"Vi var tillsammans i nästan tio år."
Johan Löfgren

När träffade du Pia Sjögren första gången?

– Hon bodde lite på ett hörn i en lägenhet nere vid Atlasmuren där flera gamla säljare bodde. Jag var där och umgicks med dem, så träffades vi. Vi var tillsammans i nästan tio år.

– När hon knackade på dörren väldigt försynt en gång sa min kompis: "Nu är Pia kär".

Var brukade ni stå och sälja?

– Vid Karlaplan. Vi sålde tidningar ihop kanske sju-åtta år.

När talade du med henne senast?

– Två veckor sen ungefär. Hon ringde upp och sa att hon skulle ringa upp dan efter, men det har hon som vanligt inte gjort.

Johan Löfgren säljer tidningen vid Odenplan, ibland vid Centralstationen.

Situationist

Det hjälper ju inte, den skånska dialekten släpper aldrig.

Låt *Situation Sthlms* säljare bli en del av ditt sociala medieflöde. Följ oss på Instagram: @situationsthlm.

UR ARKIVET: # 44, NOVEMBER 2000

Fevens platta *Hela vägen ut* är första släppet på nya hiphopetiketten Bananrepublik, och hon beskriver sig i intervjun som "en röst som inte tänker låta sig tystas". Vi skriver om kritiken mot SL och Connex och om kvarteren i kvarteren – varför det är många

teatrar runt Odenplan, asiatbutiker vid Hötorget och skomakare på Östermalm. Och Stadsmissionens härbärge Nattugglan prövar individuell prissättning, ett äldreboende för hemlösa planeras.

Cornelis Vreeswijk-museet på Trängsund 8 i Gamla stan har öppnat, *Urga* är på turné med *Circus Cirkör*, *Peter Wahlbeck* har två nya Fur Alle-koncept på gång i Kulturhuset och nytt för i år är att det går att se sex kortfilmer på Stockholms filmfestivals hemsida.

Teddybears Sthlm inviger rockscenen på Göta Källare.

SAGT I SOCIALA MEDIER

FACEBOOK @Annie Lewerentz **Köpte min tidning här i Uppsala. Rekommenderar den till alla!**

INSTAGRAM @run_green_code **Honom måste jag köpt tidningen av, brukar försöka få med den innan man sitter på tåget.**

INSTAGRAM @karin_noren_ **Det är en självklarhet att köpa denna tidning! Den är bra, väl utformad med reportage och fakta. Har nog köpt den under 20 års tid. Köper den i sommar när jag ska upp till Sthlm. Ni som säljer tidningen kämpar som djur för att ta er dit ni är idag. Är så imponerad av er!**

Anja Lundström (via Facebook):

Heja er Lena och Ronny!! Tack för att du delar med dej av ditt liv!

Om intervjun med Lena Freij i #262.

Ledare

En fjärde film om Pia Sjögren

JAG HAR KÄNT Pia Sjögren sedan slutet av nittiotalet, när hon började sälja *Situation Sthlm*.

Hon var tämligen regelbundet inne och köpte tidningar och brukade komma ner och prata med oss på redaktionen ibland. Jag minns att vi då hade någon sorts verksamhet där *Situation Sthlm* åtog sig enklare uppdrag – typ frankering eller förpackning – och att hon jobbade med det ibland när det fanns tillfälle.

Hon hade humor. Såg komik i situationer och var ofta på gott

humör – trots att hennes livssituation egentligen borde indikerat någonting annat.

Jag minns första dokumentärfilmen om henne, som med Tom Alandhs mästertliga berättande gav en rak, osentimental men djupt inklämmande bild av det liv som Pia Sjögren då levde och levde. Och hur Tom Alandh sedan haft modet och viljan att stanna kvar intill hennes liv med sin kamera och sina frågor i snart tjugo år.

För det blev en andra film. Och en tredje. Nästa höst kommer den

fjärde filmen. Och det var som en del av arbetet med den som de båda kom i armkrok uppför Timmermansgatan och sedan filmades intervjun med Pia Sjögren här på redaktionen i våras.

NÄR DONA HARIRI var 12 år köpte hon en över trettio år gammal lagbok, fascinerad av lagarna och vad de stod för. I augusti kommer hennes bok *Fatta lagen* ut. Hon har utsetts till en av Sveriges 100 framtida makthavare.

Stängningen av Kägelbanan på

grund av grannars klagomål på buller har väckt starka – inte sällan strikt känslostyrda – reaktioner. Men hur ser det egentligen ut? Är det bara människor med nyköpta bostadsrätter som klagat på buller? Och har stan verkligen blivit tystare de senaste åren? Läs reportaget på sidan 32.

Då så. Sommar.

Ulf Stolt
chefredaktör
& ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

Rolf Svanström tar repstegen upp på däck och lotsar båtar i hamn genom skärgården.

DET FINNS TVÅ bordningsplatser jag jobbar på, kliver av och på – en vid Revengegrundet utanför Sandhamn och en utanför Kapellskär i norra skärgården, vid Remmargrund.

– Jag tar över själva intagandet av båten, bestämmer hur den ska köras in – när det ska giras, var vi ska gira, när och var kurser avslutas. Vissa båtar styr jag själv, ibland har jag en rorgångare, vissa båtar kör jag med autopiloten.

– Jag har en gedigen bakgrund som sjöman, är sjökaptan. Det tar minst tio-elva år att bli lots – fyra års utbildning på högskola, sen ska du ha trettiosex månaders sjöerfarenhet för att få ut sjökaptansbrevet. Och sen segla några år som kapten. Själva lotsutbildningen tar ett år. Det finns drygt 200 lotsar i hela Sverige, i Stockholm 20.

– Man lotsar året runt, 24/7-tjänst, en vecka jobb, en vecka ledigt. Vi fraktras ut till fartygen per annan båt, i undantagsfall kan det ske per helikopter. Och det sker på samma sätt som för 250 år sen, repstege upp. Det är ju ett riskmoment i svårare väder.

– Jag kan säga att jag under min tid som lots har räddat minst fem fartyg från att gå på grund.

BERÄTTAT FÖR **ULF STOLT**
FOTO AV **MAGNUS SANDBERG**

HUVUDSTAN

393

mil cykelvägar i Stockholms län var registrerade i cykelnätet vid årsskiftet 2019. Cykelnätet är de vägar som är avsedda för cykel eller cykel- och gångtrafik. Bilvägar där det är tillåtet är cykla ingår inte i cykelnätet.

Det kan röra sig om cykelbanor, cykelfält, vägpPASSAGER eller sträckor som knyter samman cykel- och biltrafik.

Det finns tre olika ansvariga – väghållare – i Stockholms län. 12 mil går på statligt vägnät, 357 mil på kommunalt vägnät och 24 mil på enskilt vägnät.

Det gröna Stockholm krymper

MILJÖ Forskare på KTH har tittat på Stockholm - Europas snabbast växande huvudstad – med hjälp av satellitdata. Där såg de att marken som har bebyggelse har ökat med 15 procent mellan 2005 och 2015. Samtidigt har stadens grönområden krympt.

– Vår studie visar att den bebyggda marken nu står i begrepp att gå om odlingsmark och bli det andra största nyttjandeområdet i länets landskap efter skog, säger Yifang Ban, professor vid avdelningen för geoinformatik.

Mest grönområden försvann från Kista-Rinkeby – 6,6 procent. Därefter

var det Farsta och Bromma. Minst har de krympt på Norrmalm, med 0,9 procent, men där finns inte heller mycket grönt att kapa.

En konsekvens är att de "gröna kilarna" i Storstockholm minskat, vilket påverkar rekreation- och strövområden.

MARIA HAGSTRÖM

"Förra årets dåliga bostadsmarknad har blivit ännu sämre. Alla pilar pekar åt fel håll."

Henrik Weston, en av författarna till Länsstyrelsens rapport "Läget i länet – Bostadsmarknaden i Stockholms län 2019".

På elscooter med guide

TUR Med start på Mariatorget, ner Hornsgatan och runt på Reimersholme och Långholmen, sedan tillbaka via Hornstull och Tantolunden till Mariatorget. Det är ruten för den guideade turen "The Swedish Tour" med elscooter.

Under färden kommer man informeras om olika svenska fenomen som Alfred Nobel och Nobelpriset, svenskt fika, snus, Systembolaget, ABBA, och ordet "lagom" och dess spår tillbaka till vikingatiden.

Hjälm obligatoriskt. Regnponcho kan lånas vid behov.

ULF STOLT

För info: stockholmscootertour.se.

Marknad som vanligt

LOPPIS Hornstulls marknad pågår som vanligt hela sommaren, varje lördag mellan 11-17.

En plats på marknaden kostar 399 kronor, då ingår också ett bord att presentera sina varor på. Man kan också boka plats med tak – om det regnar. Man kan även hyra klädställningar och pall att sitta på.

Man får inte sälja glass, mat, dryck, godis, kaffe eller annat som direkt måste ätas på plats. Man får inte heller sälja vapen, levande djur, olagliga produkter eller sådant som anses direkt

stötande. Högljudna produkt demonstrationer, hög musik eller annan störande och irriterande verksamhet är inte heller tillåten.

Alla är välkomna att ställa sig på marknaden och sälja.

ULF STOLT

Menke åker med Weeping Willows på sommarturné. De spelar i Stockholm, på Ulriksdals Slottsgård den 18 augusti.

Menke på Weeping Willows turné

ARTISTEN MENKE HAR gjort sig känd på sina musikaliska tolkningar av Karin Boyes dikter. Nu tar Weeping Willows med henne på turné med albumet *After us*, för att hon har ett "säreget, vackert, allvarligt och drömskt uttryck". Hon blir en del av bandet och spelar piano, orgel, lyra och banjo. Och dessutom på glas, under de större spelningarna.

Hur började du spela på glas?

– Jag och en kompis hade tråkigt en kväll och kom på idén. Nu har jag glas över två oktaver, kromatiskt, som jag har mickat upp. Jag brukar gå på Myrona och plinga på glas, det är bra om de har en bra grundklang men det går att göra den lägre om jag håller i lite vatten.

Hon sjunger duett med Magnus Carlson på två låtar, samt

medverkar på samtliga låtar med musik och bakgrundssång.

– Det känns jättekul. Vi blir en bra match. Min musik är lite mer melankolisk och nertonad, men den gifter sig verkligen med deras.

FOTNOT: I september släpper Menke också en ny EP, samt en singel i augusti.

MARIA HAGSTRÖM

STOCKHOLMSJOBB

45 TUSEN

nya jobb i Stockholm 2019-2020. Det är Arbetsförmedlingen beräkning.

– Vår bedömning är att merparten av de nya jobben kommer att gå till utrikes födda. Bland de inrikes födda råder närmast full sysselsättning, säger Jacob Grönlund, arbetsmarknadsanalytiker på Arbetsförmedlingen.

24

kommuner i länet får dela på 28 605 000 kronor från Kulturrådet i satsningen "Stärkta bibliotek" 2019. Regeringen har gett Kulturrådet i uppdrag att genomföra en satsning på landets folkbibliotek under treårsperioden 2018–2020.

"Vi behöver byta ut stålet i Söderströmsbron"

SL genomför den största upprustningen av kollektivtrafiken sedan 1960-talet. I juli stängs spåren mellan Slussen och T-centralen.

Södra Blasieholmshamnen 11.22-12.01

.....
Tvättsäckar på kajen, kameraövervakning, tre el-scootrar, turister, polissiréner och taxibilar. Utmed Södra Blasieholmshamnen ser man både dåtiden, framtiden och nutiden. TEXT **ULF STOLT** FOTO **MAGNUS SANDBERG**

NORRSKÄR HÅLLER PRECIS på att lägga till vid kajplats 14 snett emot Nationalmuseum. Framkörd invid båten på kajplatsen intill, Storskär, står en svart van från Skärgårdsbolaget med ena baddörren öppen, landgången till båten ännu bommad, först i kön vid landgången tre kvinnor med likadana ryggsäckar.

En joggare med starkt fluorescerande skor passerar, på väg i riktning Skeppsholmen.

Mellan två grå, höga skåp vid kajplats 12 en blå platta med biljettinformation i vit text på svenska, gul text på engelska – om att man kan köpa Waxholmsbolagets biljett ombord,

betala med reskassa eller bankkort och att det går att fylla på reskassan i terminalen.

En taxibil vid lastzonen svänger ut lite snävt framför en turistbuss. Signalhorn. Gester.

Klistermärke på en lyktstolpe: "Området är kameraövervakat".

VIBERÖ HAR BOGVISIRET uppe, om några timmar ska den avgå med tur 1305 till Husarö enligt turlistan – handikappanpassat, toaletter och kaffeservering ombord enligt turlistan. Vid 65: ans hållplats står tre elscootrar från tre olika företag parkerade. Det står två personer

vid dem och en av dem skrattar och pekar på sin vän när hon läser av koden med sin telefon, stoppar den i fickan, vänder scootern i riktning Grand Hotel. De kliver sedan båda upp på den och rullar i väg.

Vid kajplats 10 en vagn med en genomskinlig och några gula, röda och blå säckar med tvätt. På en tejpad lapp på vagnen: "Mottagare: Strömkajen. Ref. Tvättjänst. Mottagare: Waxholm 1, Godsmarkering: Tvätt. 1/1 kolla, vikt 0/50 kg".

I hörnet Hovslagaregatan rader av små svarta bord och låga soffor och fåtöljer i biegerönt, grått och petroleumblått bakom tre avspärrningsband

och två mindre träd i kruka samt fem mindre krukor med gröna växter.

Två taxichaufförer byter dagstidningar med varandra genom en nedevad ruta.

En lång metallfärgad husbil försöker ta sig in på en lastplats men inser att den är för lång och fortsätter vidare bort mot Skeppsholmsbron.

EN PASSERANDE MAN drar papperet av sin inköpta glass och kastar det i cykelkorgen på den vita cykel som är parkerad närmast juicebaren.

Buss 64 i riktning Fredhäll passerar, går tre gånger i timman så här dags.

En grupp italienska turister vid

kajkanten turas om att ta bilder på varandra med olika bakgrunder – Slottet, af Chapman, Kungsträdgården och Grand Hotel.

En polisbil med sirener på kommer dånande från bortifrån Operan och upp Stallgatan.

Tre män i kostym kommer ut från hotellet och går bort och sätter sig med en dryg meters mellanrum på långbänken utmed gatan, med ryggen mot Slottet, och kollar sina telefoner. En busvissling. En av dem tittar upp. Sen ner i telefonen igen.

Ännu en polisbil kommer från Operan och kör samma väg, Stallgatan upp. 🚓

EN RIKTIGT
BRA FEST ÄR

ALDRIG KUL
ATT
MINNAS.

På flygplatsen

Maria Hagström

På en fätölj halvsitter en man med sin portfölj i knäet. Den ena mungipan hänger lite snett neråt höger och saliven ligger farligt nära läppkanten. Han sover, det är bra, det är bättre att vara ovetandes när ansiktet slappnar av. Inte långt från honom sitter en kvinna bakåtlutad och små snarkningar hörs från det öppna gapet. Inget är tillrättat, i sömnen är vi alla lika på något sätt. I en pappas famn hänger ett barn med slappa armar. Det är skönt att vara liten, då behöver man inte skämmas när huvud hänger eller benen rycker till. Klart barnet behöver sova.

Det är ett jävla köande överallt. Till incheckningsmaskinerna, sedan till incheckningsdeskarna för att incheckningsmaskinerna inte gjorde det de skulle, och sedan till säkerhetskontrollen. Upp och ner med saker, in och ut med saker. Varför har man så mycket saker?

En lugn liten stund med en svindyr ostmacka och en 45-kronors kaffe. Eller en öl för den som alltid dricker innan en flygresa, oavsett tid på dygnet. För att det hör till traditionen. Eller för att det lugnar nerverna. Människan kan egentligen inte flyga och piloten ser lite väl ung ut. Vem vill förlora kontrollen? Det är bra att stå med båda fötterna på jorden. Att

ha koll på läget och sig själv. Dregla inte ur mungipan, oavsett om du har portfölj. Särskilt om du har portfölj.

PÅ EN FLYGPLATS möts så många människor, eller åtminstone passerar vi varandra. Alla möjliga kulturer på en och samma lilla plats. Alla är på väg någonstans. Det här är mellanrummet, mellan där vi var och dit vi ska. Semestrar, bröllop, begravningar, nya jobb, nyfunna kärlekar, gamla kärlekar, släktingar, hämta hem ett barn, bryta sig loss från föräldrar, uppfylla drömmar, åka ifrån mardröm-

"Pensionärer i grupp, unga grabbgång med förhoppningsfulla kondomer i väskan."

mar. En flygplats rymmer mycket längtan. Och saknad, förväntan och smärta.

Här finns människor som reser med hela sitt bohag, 40-åringar på väg på konferens, pensionärer i grupp, unga grabbgång med förhoppningsfulla kondomer i väskan och 10 000-metersklubben i huvudet och vilna själar som ska finna sig själva och varandra. Här finns de som klär upp sig för att flyga och de som skäms men flyger ändå.

Långt innan flygplanet går ringlar

en kö fram till gaten, inte kommer vi ombord snabbare för det. Jag står framför en skrikgråtande kvinna och bakom en man som packat en av sina böcker under tröjan på ryggen. Själadödande köande och sömnbrist gör ingen här till skarpaste kniven i lådan.

BARNETS SKRIK SKÄR genom luften i flygplanet. Ovan molnen finns många ljud och lukter, vi är närmare varandra än aldrig annars. Parfymen och kroppsodörer, manspread och vem är först att lägga armen på armstöden mellan oss?

Säkerhetsbroschyren ligger i sätet framför. Kan den unga piloten vara praktikant? Vi har sett så många säkerhetsdemonstrationer, live och i form av ett skrikigt barnprogram,

en video där kvinnor i alla åldrar har runda putande stora bröst och film där flygbolaget ansträngt sig för att få med mångfalden som faktiskt ofta finns på ett plan. Också en film på VHS-band. Hur moderna är då flygets motorer? Undrade hon bredvid.

Den unga piloten tar oss ner. Jag försöker se väskan bakom människoflocken som trängs längst fram vid bagagebandet. Jag står kvar till sist. Min väska har åkt på en egen tur i världen. Och jag på min. Nu kan semestern börja. 🍷

.....

Dona Hariri tycker inte att hon är en människorättsaktivist, hon gör bara det som jurister borde göra – tillgängliggöra lagen och göra den till ett demokratiskt verktyg för alla. Det har hon gjort i bland annat Husby, på Stockholms Centralstation och nu i boken *Fatta lagen!*. TEXT MARIA HAGSTRÖM FOTO MARTINA HOLMBERG

FATTAR LAGEN

.....

När Dona Hariri var tolv år köpte hon sin första lagbok. Hon hittade den på ett antikvariat, sliten i kanterna, men där inuti fanns ju lagarna, i alla fall såsom lagarna såg ut 1968 – året då exemplaret gavs ut.

Fascinationen för lagar, rätt och fel, kom från diskussionerna kring middagsbordet hemma.

– Där pratade vi om kriget, längtan hem och besvikelsen över hur det var.

Dona Hariri var tre år när hon kom som flykting från Irak till Sverige.

– Jag var förstfödd och mamma och pappa berättade för mig väldigt tidigt om vad som hade hänt. Var och när och vem som dog. De berättade allt.

Hon började fundera på krig och fred, demokrati och diktatur, orättvisor och rättvisa. Hon fick höra talas om juridik och köpte sin lagbok.

– Jag tänkte att om jag läser den kan jag börja göra skillnad i mitt område.

Hon växte upp i en förort till Jönköping. Folk fick snart förtroende för henne och

kom med deklARATIONER och blanketter.

– De trodde att jag hade koll och jag försökte hjälpa. Folk i mitt område gav mig mycket styrka, även om jag förmodligen snackade mycket strunt.

Hon bestämde sig för att bli jurist. Hennes föräldrar trodde på henne, men hon hade dåligt stöd i skolan.

– Där tyckte man att jag skulle tänka om, att juridik är komplicerat och att jag borde ha en plan b. Man var rädd att jag skulle bli besviken. Jag kommer ihåg en studieväglare sa: ”titta på dina föräldrar som jobbar på fabrik, det är också ett jobb”.

Hon stod på sig och kom in på juristprogrammet. Det var inte riktigt som hon hade förväntat sig.

– Juristen var inte den här frihetskämpen

**JAG SER JURIDIKEN
SOM ETT DEMOKRATISKT
VERKTYG, TILL
FÖR MEDBORGARNA.**

som jag hade skapat mig en bild av – den som försvarar människor i nöd. Mycket handlade om status, man skulle jobba på byrå och tjäna pengar.

Det var också där Dona Hariri hamnade, på en fin byrå.

– De som kom till mig var privilegierade, de visste att de hade rättigheter, hade råd med mig och hade de inte det fick de hjälp med lån. Det var ju inte människor jag hade växt upp med.

För att, som hon säger, ”balansera moralen och samvetet”, bestämde hon sig för att erbjuda gratis juridisk rådgivning på Husby bibliotek en kväll i veckan. Det blev mer populärt än hon anat.

– Min vision har alltid varit att alla ska känna till sina rättigheter och skyldigheter. Jag vill att alla ska veta vad som gäller – det stärker en som människa. Jag ser juridiken som ett demokratiskt verktyg som är till för medborgarna. Men lagen är väldigt exkluderande, den är komplicerad och komplex. Jag försöker tillgängliggöra juridiken.

Hon slutade på byrån och har ägnat ▶

VI SKA VARA SAM- HÄLLSAKTÖRER OCH KRITIKER, IFRÅGASÄTTA OCH FÖRÄNDRA.

mycket av sin tid till just det – ”att vara bron mellan människor och rättssystemet”.

I augusti kommer hon ut med boken *Fatta lagen!* som riktar sig till ungdomar och unga vuxna, men även till vuxna som vill få bättre koll med hjälp av en bok som är lättillgänglig, konkret och personlig. Den tar upp rättsområden som misshandel, stöld, sexualbrott, förskingring, sms-lån, arbetsrätt och svartjobb, fastighetsrätt och andrahandsuthyrning, förtal och förölämpningar. Vad händer, vad gäller och hur känns det?

Det är en faktabok, men hon delar också med sig av vad hon själv varit med om och kommer med åsikter och tankar. Till exempel om polisens och väktarnas befogenheter.

– Jag växte upp i en förort där vi hade poliser i klassrummet på låg- och mellanstadiet. Vi fick aldrig någon riktig information om varför de var där och jag tyckte att det var ganska obehagligt. Polisen tryckte ofta upp mina killkompisar mot väggen och ingen visste varför. Jag förknippade aldrig polisen med nåt bra. För mig var de aldrig ett skydd, för mig var de övervakning, säger hon och tillägger att hon i dag såklart har kommit i kontakt med bra poliser, men att hon vet att det fortfarande existerar maktmissbruk.

Ett annat extra personligt kapitel är det om migration.

– Jag tycker att migrationspolitiken i Sve-

rige är förkastligt, den har gått från att vara någorlunda human till inhuman. Sverige kan mycket bättre. Jag skulle framförallt vilja få tillbaka familjeåterföreningen och det permanenta uppehållstillståndet.

I SEPTEMBER 2015 fick Dona Hariri ett samtal från en kompis: ”kom till Centralen och hjälp oss dela ut mackor”. Det var en av de första dagarna människor på flykt anlände med tåg och bussar, det hade ännu inte spridits sig medialt.

– I samma sekund jag kom dit insåg jag att människor såklart behöver mackor och vatten, men de behöver också ha koll på sina rättigheter och skyldigheter. Jag förstod att jag inte skulle kunna fixa det själv.

Hon startade Facebook-sidan Jurister på Stockholms central. De fick snabbt 600 medlemmar.

– Det var en extraordinär situation den hösten, men också våren. För mig blev det 220 dagar på Centralen. Jag jobbade på en myndighet i närheten, så när jag inte var där var jag på Centralen: på morgnarna, luncherna, kvällarna och nätterna.

Hon hade precis fått nycklarna till sin första bostadsrätt, men den fick stå tom fram till sommaren året därpå. Hon var nästan aldrig där.

– Vi var många volontärer som sov där. På helgerna åkte jag hem och duschade. Det blev livet på nåt sätt. Det är fortfarande det viktigaste jag har gjort.

Dona Hariri brukar ofta tilldelas titeln människorättsaktivist, men säger att hon inte satt den på sig själv.

– För mig är en aktivist nån som vågar ifrågasätta, ta plats, stå upp för dem som inte hörs, höja dem som tystas. Och det är jag gärna. Men jag vill inte heller göra det jag gör för märkvärdigt, det är så här jag tycker att jurister ska jobba med juridiken. Vi ska vara samhällsaktörer och kritiker, ifrågasätta och förändra. Vi ska inte bara lyda under lagen, vi ska våga sticka ut hakan. 🗣️

DONA HARIRI FÖDD: I Irak 1988, växte upp i Jönköping. BOR: I Hägersten. GÖR: Jurist. Föreläser och modererar inom mångfald och demokrati och jobbar som mångfaldsstrateg för olika företag och organisationer. Hon varit programledare för tv-serien Justitia och har utsetts till en av Sveriges 100 framtida makthavare. **AKTUELL:** Med boken *Fatta lagen!* som kommer ut 15 augusti.

Grönan Live

Sveriges längsta festival!

MATT CORBY
ONSDAG 3/7

BAND OF HORSES
TORSDAG 4/7

WEEZER
TISDAG 16/7

MISS LI
TORS DAG 15/8

BASTILLE
MANDAG 19/8

HOZIER
TISDAG 20/8

JIREEL
ONSDAG 21/8

SEINABO SEY
FREDAG 23/8

FRICKY
TORSDAG 29/8

ÖVER 60 KONSERTER
FÖR BARA 290 KR!

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Har jag hört

● Du kan aldrig ändra på det som varit, men du har en möjlighet att planera din framtid.

DAGGE

Cykelterroristen

● Nästan varje dag i veckan när jag åker 77: s buss över Västerbron mot Karolinska sjukhuset för att sälja mina tidningar möter jag människor med gipsad hand, brutet ben eller bandage på huvudet.

Alla på väg till kontroller eller eftervård på Karolinska, alla offer för cykelterroristen.

HÄGERSKRIKAN

Försvunnet

● I dag såg jag hur de hade sågat ner buskar som bildade en dunge där somliga drack kaffe, somliga läsk och somliga drack lite öl eller kanske lite vin i lugn och ro. Nu är buskaget borta, tillsammans med lite uteliggares integritet.

DAGGE

Pensionsfällan

● Regeringens planer på att höja ålderspensionen från 65 år till 66-67 år skrämmer mig. Både för min egen del som ryggskadad och för andras del. Människor som haft ett hårt, slitsamt och stressigt jobb som i sådana fall skulle bli mer eller mindre tvingade att jobba de extra åren fast kroppen redan sagt stopp. Den ekonomiska vinsten som politikerna räknat på att häva in försvinner när de redan sjuka och skadade människorna behöver ännu längre sjukskrivningar, rehabilitering, behöver mer akut och långtidssjukvård. De som kommit lättare undan i sin jobbkarriär får redan i dag fortsätta efter 65 år.

Obs – regeringen tar extra-pengarna som behövs till Försäkringskassan och socialens pengaslukande administrativa pappersarbete som säger nej, nej, avslag, du är ingenting värd, fuskare, avslag, överklagan.

HÄGERSKRIKAN

Jävla fikonspråk!

● I Gamla stan byggs det om i kvarteret mittemot tunnelbanan. Där det förut låg bl.a. en silverbutik "fräschas" det upp i 37 lägenheter och 14 lokaler. Detta väcker min nyfikenhet varvid jag närmar mig avspärningen för att läsa mer om vad här ska bli, och möts av följande:

"Genom samarbete lyfter vi kulturhistoria. I vår moderna byggnadshytta tillvaratas alla våra kompetenser på bästa sätt för framtiden." (Möjligen ska det vara kompetensområden, för efter 'kompe' har man vikt pressenningen där detta tryckts.)

Men oavsett vad nu kompe syftar till, är detta ett fikonspråk man sällan utsätts för av andra än politiker. Man gör inga utfästelser, lovar inget, förklarar inget eller beskriver något i begripliga ordalag. Med andra ord: Vanligt jävla svamlande.

Kan det vara ett sätt att undvika att säga att här blir det ytterligare ett litet reservat för de i staden bättre bemedlade? Ja, inte fan vet jag!

Läste för en tid sedan i en av stadens alla gratistidningar om kritik från många av Salems pensionärer angående gratisparkeringen i Salems Centrum, vilken man ansåg vara snålt tilltagen. Man bad därför ansvariga i kommunen om utökad gratisparke-

ring med någon timme eller så för att kunna ha sina möten i pensionärsföreningen från början till slut, utan att riskera parkeringsböter.

Svaret i prima svenskt fikonsvammel har jag glömt hur det var, precis som jag förlagt namnet på politikern i fråga någonstans i en av minnets luckor.

så kanske många rent idiotiska ting är detsamma.

"Nu har vi underlättat för alla och förbättrat servicen för alla som vill ansöka om pass, genom att införa tidsbeställning."

Ungefär så såg polisens självberöm ut när man tog bort drop-in servicen

Kan det vara ett sätt att undvika att säga att här blir det ytterligare ett litet reservat för de i staden bättre bemedlade? Ja, inte fan vet jag!

Men det var som ovanstående också ett svar som bestod av självberöm som mynnar ut i ett ingenting.

Den här speciella "skitstöveln" ordnade enligt egen utsago så de kunde ha hur långa möten som helst utan att riskera böter. Han ordnade fram en parkeringsautomat, och ordnade bort all gratisparkering. En fin present till den generation som hjälpt till att bygga det här landet åt oss.

Nu har jag snart gnällt färdigt, men alla goda ting sägs ju vara tre,

på passenheten. Det som tidigare vid högtryck kanske tog en timme eller två, tar nu upp till två veckor.

Den första tid som fanns när jag skulle beställa, låg två veckor fram.

Hade drop-in servicen fortfarande funnits, hade det som sagt tagit på sin höjd ett par timmar. Två timmar är och förblir en betydligt kortare tidsrymd, likväl som bättre service än två veckor! Polissvammel, eller inte polissvammel.

Punkt, slut och tack för mig.

JANNE WALLIN

FÖLJ OSS PÅ INSTAGRAM

@situationsthlm

CREATIVE COMMONS

Ettor och nollor

● Som gammal el-teletekniker så lärde min lärare mig något som kallas radiodisciplin. Det handlade om att man inte fick uppehålla en viss frekvens i onödan, då pratar vi om analog radioteknik typ TT-L, transistor-transistor logik. På den tiden var man tvungen att söka licens för att få köra radiostyrd bil på 27 Mhz bandet. Sen sa han att "ni lever i en brytesgeneration och kommer att få uppleva mer än vad ni nu kan fantisera om".

Digitaltekniken är här, detta var 1973-1975.

Jag sträckte upp handen och frågade: "Så du menar att vi kommer kunna ha parabolantenn i hatten och tv i klockan?" Alla i klassen skrattade men inte magistern.

"Det är mycket troligt!", blev svaret och det blev då helt tyst i klassen, alla bara tittade på varandra och såg ut som frågetecken. Jag fattade hur en transistor fungerade och hur man kunde använda Ohm's lag. Men

när det började läras ut om den nya digitaltekniken så blev jag mycket trögfattad. Jag lärde mig grunderna men hade det svårt att fatta själva vitsen med det.

Är det något man i dagens läge borde införa så är det att man borde ha licens för att få skaffa dylika apparater. Ju flera som använder sig av datatekniken, som i princip av eller på eller som det kallas 1-or och 0-or. I dag kan det bli så trångt mellan dessa ettor och nollor att det kan bli kaos.

Som i dag när jag fick ett telefonsamtal från en vän som jag inte träffat på ett par år. Min telefon sa att det var "Kalle" som ringde. "Kalle" finns i min telefonbok men inte min gamla vän som heter "Pelle". Det kan ju bli helknäppt om jag inte känt igen rösten.

För mig som kvalitetstekniker ser jag detta som ett allvarligt problem som kan bidra till konflikter. Men någon direkt lösning på problemet har jag inte kunskap till att lösa.

DAGGE

Det enda livet

.....

Pia Sjögren är tillbaka i Stockholm. Sedan drygt två år delar hon lägenhet i Sundbyberg med sin 93-åriga mamma, de håller ett öga på varandra. Nästa höst kommer Tom Alandhs fjärde dokumentärfilm om henne. Han och hans team passade därför på att filma när Pia Sjögren kom till redaktionen för att intervjuas. Vi talar om ett svartvitt gammalt porträtt, minnen, Stockholm, döden, och att kunna acceptera hur det blev. Det enda livet. **TEXT ULF STOLT FOTO ANNELI HILDONEN**

.....

ör att ta sig från Näckrosen där Pia Sjögren bor i dag till sjukgymnastiken en gång i veckan på Nya Karolinska, tar det henne mellan en och en och en halv timma, enkel resa, per buss och tunnelbana.

Med den tunga syrgastuben i ryggsäcken och näsgrimmian på.

Först buss till Solna centrum, sedan en station med tunnelbanan, byta till buss till gamla Karolinska, sedan byta till en ny buss till Nya Karolinska.

– Maskineriet gnisslar en del. Jag går en gång i veckan till sjukhuset på gympa – om benen är starka slipper lungorna jobba så mycket. Jag har ett träningspass jag gör då, maskiner, cykel, på nya KS.

– Jag blir tröttare utan syrgasen, men viljan är stark... jag blir liksom slut i huvudet, det är svårt att beskriva riktigt.

Hon har precis lyckats tjata sig till en förlängd period med rehabiliteringsgymnastik. Den är både medicinskt och socialt viktig för henne – hon har blivit kompis med några tanter där och de kan prata krämpor och sjukdomar med varandra.

– Jag kan ju inte sitta och tjata det med mamma som är 93 år och blind.

Du och mamma delar lägenhet?

– Ja, och nu börjar det väl bli bra. Det var ganska jobbigt från början – jag var liksom fjorton år igen, och hon 45. Det känns ändå bäst så här. Vi håller lite ett öga på varandra, lika mycket åt båda håll.

– Mamma kan inte teckna längre, det är svart, hon ser ingenting. Men hon gillar att lyssna på böcker.

Senast jag intervjuade Pia Sjögren var 2016 på våren.

Då var hon i stan på tillfälligt besök från Ångermanland där hon då bodde och arbetade halvtid som behandlingsassistent, hade stått i bostadskö i Stockholm i nio år och var på väg tillbaka till stan igen, mycket beroende på oron för sin då 90-åriga mamma vars syn blev allt sämre. Och hon berättade då att hon "för några år sen diagnostiserades med den svåra lungsjukdomen PAH".

Jag får försöka anpassa mig och acceptera livet som det är, men det här är svårt att acceptera, det blev så totalt annorlunda.

▲ *Det svartvita fotografiet är förmodligen taget i den gamla redaktionslokalen på Döbelnsgatan när hon sålde tidningen. Det står i vanliga fall på hyllan vid kaffemaskinen i distributionen. "Jag skulle aldrig vilja ha det livet igen. Jag vet ju många som är lite äldre, som överlevt till min ålder, de vill leva vanligt, ha lägenhet".*

◀ *Tom Alandh har följt Pia Sjögren i närmare 20 år, hösten 2020 kommer den fjärde dokumentärfilmen om henne: "Pia och Martina är finalister när jag nu, efter 50 år, gör upp räkningen med mitt yrkesliv rörande alla jag intervjuat genom åren. De är där. Och matchen om vem som vinner av dem är inte avgjord ännu. Det blir nog oavgjort".*

– Ja, så blev det, efter allt annat i mitt liv... När jag började må ganska bra och bara hade några år kvar till pensionen. Så allt det jag hade planerat och tänkt göra... inget speciellt märkvärdigt, vardagliga nöjen typ gå och simma i varmt vatten...

Hon tecknar en lätt uppgiven rörelse med ögonbrynen som hon låter rama in konturen av sitt öde, tittar ner på sina händer som ligger knäppta i knät och jag ser hur hennes ögon tåras och rösten blir bräcklig och skir, framburen av ett varligt andetag.

– Jag får försöka anpassa mig och acceptera livet som det är, men det här är svårt

att acceptera, det blev så totalt annorlunda.

Den gången stod vi på Karlaplan och pratade, på gatstenen när exakt på den plats där hon brukade stå och sälja Situation Sthlm i slutet av nittioalet när journalisten och dokumentärfilmaren Tom Alandh för första gången la märke till henne i gatubilden.

Det har blivit tre dokumentärfilmer om Pia Sjögren sedan dess, den senaste filmen, *Leva livet*, visades i SVT 2011. Men filmandet har fortsatt. Och det är därför Tom Alandh och Pia Sjögren kommer gående arm i arm uppför Timmermansgatan den här dagen – jag ska intervjuva henne och

Tom Alandh och hans team ska filma tilldragelsen och addera den till det redan digra antal timmar film som under de senaste åtta åren ackumulerats i klipparen Heleen Rebels dator i klipprummet på SVT.

Nästa höst, i september eller oktober 2020, kommer nämligen den fjärde filmen om Pia Sjögren.

Hur har det varit att komma tillbaka till Stockholm igen?

– Knepig. Jag känner att jag bott där uppe länge, senast i Hudiksvall. Jag har blivit hemmastadd där ganska mycket. Men det är mer oro att sitta där uppe och vara ►

◀ **Pia Sjögren och hennes 93-åriga mamma Ann-Mari har precis bytt från en trea till en tvåa, precis på gränsen mellan Solna och Sundbyberg. "Det var lite finare i trean, men det är varmare här i tvåan, på tre trappor med hiss. Precis vid targetet där går gränsen mellan Sumpen och Solna. När jag gick i skolan var det ju Sundbyberg mot Solna, du vet. Då kröp man upp på Jensens hörna på slutet, en pub som man kunde komma till hur som helst".**

orolig för mamma, så jag var tvungen att flytta ner. Fanns alltid en oror över mamma, att jag inte skulle finnas där när hon behövde mig...

– Här är det mer anonymt, det märks exempelvis inom vården, där uppe känner de en vid namn på labbet när jag lämnade prover.

PÅ TUNNA LISTER utmed en kort bit vägg precis till höger om kaffemaskinen i Situation Sthlms distribution står ett antal inramade, svartvita porträtt av säljare, både från förr och nu. En av bilderna är på Pia Sjögren. Tagen för längesen.

När vi talats vid en stund i redaktionssofforna, Tom Alandh och hans team har följt det hela med tekniken påslagen någon meter vid sidan av, visar jag henne den inramade bilden och frågar om hon minns den personen och hur livet var när den togs? Hon tittar länge på bilden – håller den först med händerna i knät, ställer den sedan på bordet framför sig.

– Jag förstår henne... vi har slutit fred. Men jag blir väldigt ledsen ibland över tiden som gått och allt som jag missat. Jag hade ju hoppats att göra delar av det jag inte gjort tidigare i livet nu efter pensionen, ta igen lite.

– Jag har ledsna ögon på bilden. Jag måste varit ledsen. Grundledsen. Det var jag nog. Inte jämt, man var ju tvungen att stänga av, men det tar också kraft.

Vid några korta tillfällen under vårt drygt timplånga samtal blir Pia Sjögren sorgsen,

Jag har tappat glädjen. Jag känner inget längre... om jag skrattar några gånger är det bra. Det gäller det mesta.

rösten brister och hon gråter. Det handlar om att sjukdomen PAH och de komplikationer och följsjukdomar den medfört tar svårt på henne – mentalt. Bland annat minnet och tidsuppfattningen är påverkad.

– Det är jobbigt, speciellt när man är medveten om det. Jag känner mig dum: "så där skulle jag inte sagt om det varit riktiga jag", liksom.

– Jag skriver ner saker på papper för minnets skull. Det går inte annars. Jag hoppas att det ska bli bättre, det måste jag tro. Om jag tar det lugnt och i lagom takt går det bra. Det värsta är när jag stressar upp mig själv på två sekunder, då känns det som att allt ska gå sönder bara.

Hon säger vid flera tillfällen under intervjun att hon inte alltid "känner igen sig själv" och att humorn, det goda humöret, den livs-

vilja och positiva utblick på livet hon alltid haft inte är där som det brukar. Inte på samma sätt. Att hon inte känner av den grundtonen lika tydligt i sitt väsen längre.

– Jag har tappat glädjen. Jag känner inget längre... om jag skrattar några gånger är det bra. Det gäller det mesta. Även om jag tycker nåt är kul så känner jag mig inte glad. Men jag har skrattat äkta några gånger, då blir jag så lycklig. Jag kan inte komma på för vad riktigt nu, fåniga saker bara som jag tyckt varit roligt.

– Men det kanske kommer tillbaka – jag har ju skrattat några gånger... Jag har ju alltid varit en gladlynt person, därför känns det extra mycket.

Läkarna säger att hon har en "medelsvår depression".

– Det kunde de fastställa efter fem frågor... "kan du rita den här pilen..?". Jag kunde allt, hade ett fel. "Du är inte dement i alla fall", sa de. Jag vet inte om jag kommer bli bra.

– De tycker också att jag behöver balansträning. Jag kliver snett några steg hit och dit ibland och det kan jag inte göra nåt åt. Jag ramlar inte, men vinglar.

Den hjälp och behandling hon erbjudits för sin medelsvåra depression är psykofarmaka. Och ett tag tänkte hon att "jag gör precis som läkarna säger, de vet väl bäst vad jag behöver...". Men efter några veckor slutade hon ta tableterna. Hon mädde för dåligt av dem.

– Det vore ju bra om jag kunde få ett erbjudande att gå i terapi, nån att tala med. ►

***”Det var ganska jobbigt från början
- jag var liksom fjorton år igen, och
hon 45. Det känns ändå bäst så här.
Vi håller lite ett öga på varandra,
lika mycket åt båda håll.”***

Minns när jag sålde tidningar efter att första filmen visats. Det var lite läskigt och utsatt, men det gick bra. Jag tror de flesta människor vill väl.

Ska prata med dem om det, faktiskt. Se om jag kan få det.

Hur får du dagarna att gå nu?

– Det är mycket läkarbesök, för olika grejer. Jag tycker det är skönt att gå ut och gå själv, då är jag anonym.

Hon försöker komma ut och gå en promenad varje dag, är rädd för att bli liggande alltför stilla i lägenheten. Hon har olika rundor hon försöker gå, en utmed Råstasjön, en utmed Lötsjön. För det blir en del sofftid varje dag, på grund av hälsoläget.

– Jag orkar en eller två saker per dag, sen blir det tungt. Men syrgasen ger mig lite utökad radie, jag har den på nätterna också. När jag låg på sjukhus vande jag min vid att ligga precis stilla med syrgasen, så det kan jag. Jag försökte ha en mask, men det var jobbigt.

FORTFARANDE, 18 ÅR efter att den första dokumentärfilmen om Pia Sjögren, *Det svåra livet*, sändes i SVT 2001, får hon minst ett mail i veckan från en tittare. Ofta vill de bara tacka för filmen, fråga hur läget är nu, önska henne lycka till, eller bara uttala sitt stöd för henne och hoppas att hennes liv fortsatt i en bra riktning.

– Minns när jag sålde tidningar efter att första filmen visats. Det var lite läskigt och utsatt, men det gick bra. Jag tror de flesta människor vill väl. Det var ju tur att tidningen fanns då på den tiden, jag undrar hur det gått annars... Det är ju fantastiska

minnen jag har därifrån. Det kan va korta minnen, nåt som nån sagt...

– Det där med att stå och sälja tidningen fick människor jag mötte att visa sig mycket vänligare än jag trodde att människor var då. Det var så viktigt.

Har du kontakt med nån av säljarna i dag?

– Inte just nu. Jag ska ringa Johan (Löfgren, är med i filmerna om Pia, red. anm.) tänkte jag, han har ringt några gånger och tjatat. Bland annat när jag fyllde år senast – jag blev 64 år tredje mars i år.

Hur firade du?

– Jag är inte så mycket för att fira. Vi delade på en semla jag och mamma.

Det blir en naturlig paus i vår konversation och Tom Alandh lutar sig in från bakom axeln på fotograf Kalle Segerbäck:

– Titta bara på porträttet Pia, säg ingenting, titta bara på det.

Tio-femton knäpptysta sekunder passerar.

– Tack. Nu har vi tagit den vackraste bilden på Pia som någonsin är tagen. Vansinnigt fin. Kalle är en mästare. Det räcker med den bilden, allt annat är bonus.

Pia Sjögren tar fotografiet i knät igen, tittar på det lite till, ställer det sedan tillbaka på bordet igen.

– Jag tror bilden är tagen på Döbelngatan när redaktionen låg där. Det är inte klokt när man tänker efter, tycker man nu när en massa år passerat.

Vi rundar av samtalet lite försiktigt, filmteamet packar ner sin teknik och Tom

◀ **Pia Sjögren får minst ett mail i veckan från människor som sett någon av de tre dokumentärfilmer Tom Alandh gjort om henne, de finns tillgängliga antingen på SVT Play eller länkade via hennes hemsida www.piasjogren.info. "Jag är lyckligt lottad som har ett team av läkare runt mig, en dietist, två sköterskor och en läkare jag kan ringa när som helst".**

Alandh ansluter, han ska skjutsa Pia Sjögren till Grev Turegatan efter intervjun.

– Jag ska träffa en kvinna som har jobbat på KS länge som fysioterapeut. Jag vinglar ju ganska mycket, så jag ska få göra balansövningar hos henne.

Vi talar om filmerna. Tom Alandh berättar att SVT inte skulle låtit honom göra den första filmen om Pia om han inte samtidigt gjorde filmen om mäklaren Alf Midby, före detta alkoholist, med titeln *Det goda livet*, som sändes i anslutning till *Det svåra livet*, första filmen om Pia. Alf Midby avled innan filmen om honom sändes i SVT.

– Nu går Alf Midbys dotter på Poppius journalistiska skola. Hon ska komma till vårt klipprum och va med när vi klipper den lilla femminutaren med Pia som sänds i december.

Tekniken är inpackad, teamet körklart. Bil ska hämtas.

Pia Sjögren tar på sin kappa och hänger på sig rygsäcken med syrgastuben, sätter på sig näsgrimmian. Det sista som hörs på bandspelaren innan det trycks stopp är hennes information till fotograf Anneli Hildonen – de ska boka tid för den kommande fotograferingen hemma hos Pia och hennes mamma – om rådande förutsättningar:

– Mamma är 93 år nu och blind, helt blind. Svart bara. Dessutom flyttade vi till en tvåa, så jag sover i matrummet. Det känns ju lite läskigt så där – vem av oss ska dö först, likasom. Så känns det. Det är ledsamt. ☹

MED EGNA ORD

CREATIVE COMMONS

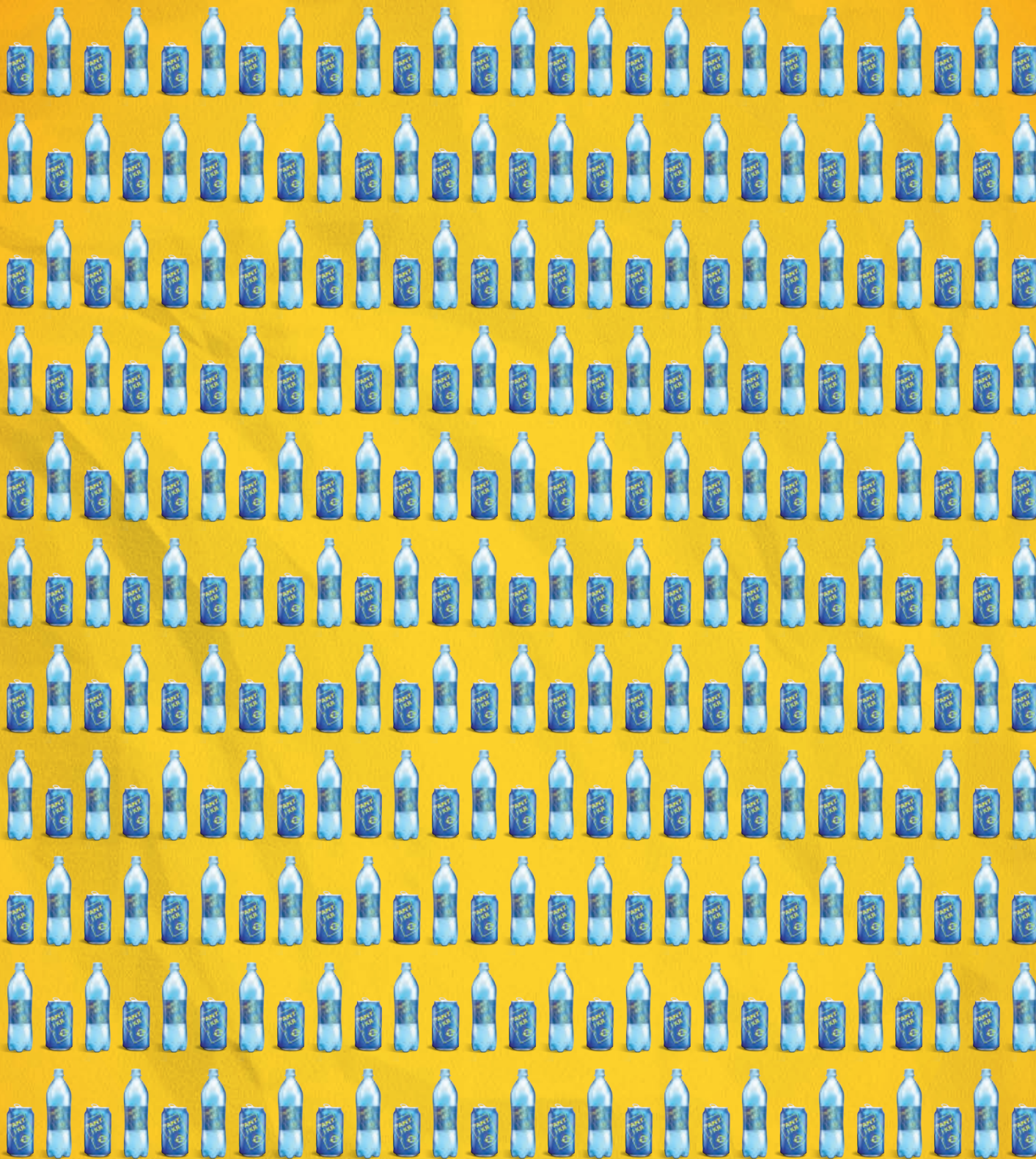
Längs livets spår

● Bakom ett allvarligt yttre finns en glad clown, han skrattar tyst mest hela dagen
 Dolt av lättsamt sätt och leenden syns ej
 de röda ljusen i självutplånandets startfält
 hos en konflikträdd försäljartraine
 Tyst ser hon ut genom tågets fönster
 medan själen gråter och allt krackelerar
 Ett barn skrattar så förtjust att han råkar
 kissa på sig när mamma gör grimascher
 Krokimodellen undrar varför hon känner
 sig mer naken, påklädd bland alla andra
 människor i tunnelbanan, än hon gör
 bland tecknareleverna på krokikursen

Barnen undrar varför pappa inte skrattar
 längre, de är ledsna och tror de gjort fel
 En person har flera synliga ärr, än fler
 som inte syns, där föraktet skurit o skavt
 En urmakare på Odengatan fick ett solur
 inlämnat anonymt, med skriftligt klagomål
 på den senaste tidens ostadiga väderlek
 En man av kurdisk härkomst ler stort och
 länge, han har äntligen fått ett jobb, både
 efterlängtat och välbetalt
 En nybakad kommunalpolitiker har ängest
 över att hon röstat med partiet, men mot sin
 inre övertygelse, hon undrar om uppdraget

får henne att förverkliga eller förlora sig själv
 Barnen är jättegglada för alla kramar och
 glassarna, o deras mamma över hjärtat i guld,
 men pappa är dystert inuti över ett lika dystert
 läkarutlåtande
 Konstnären som målar porträtt, och då och då
 ansiktet han ser inuti modellen, målar aldrig
 tårarna han ibland kan se där
 Allt detta och alla dessa människor var sam-
 lade i tunnelbanevagnen Astrid mellan 14.08
 och 14.11 en helt vanlig torsdag för de allra
 flesta.

JANNE WALLIN

Har du mycket pant?

På våra pantmottagningar i Årsta, Frihamnen och Kungens Kurva kan du lämna in hela säckar med pant. Pantpengarna får du insätta på önskat bankkonto och du får naturligtvis samma ersättning som i butik.

Läs mer på www.pantamera.nu. Tack för att du pantar!

PANTAMERA

En stad är aldrig tyst. Bor man i en storstad är en del av verkligheten att ljuden av staden alltid hörs, dygnet runt, var man än befinner sig. De senaste tio åren har Stockholm inte blivit en tystare stad, tvärtom – fler invånare och en ökad bullernivå. Och antalet anmälningar om störande buller från restauranger och klubbar som Miljöförvaltningen måste vidta åtgärder mot ökar inte heller – det brukar vara en handfull per år. Anmälda till lika delar av personer som bor i hyreslägenheter som i bostadsrätter. TEXT **ULF STOLT** ILLUSTRATION **EMMA HANQUIST**

STAD I LJUD

Åglar i storstäderna sjunger starkare och i ett högre och ljusare tonläge, för att göra sig hörda över det allmänna stadsljudet. Vi människor gör likadant, vi höjer också rösten i ljudligare omgivning.

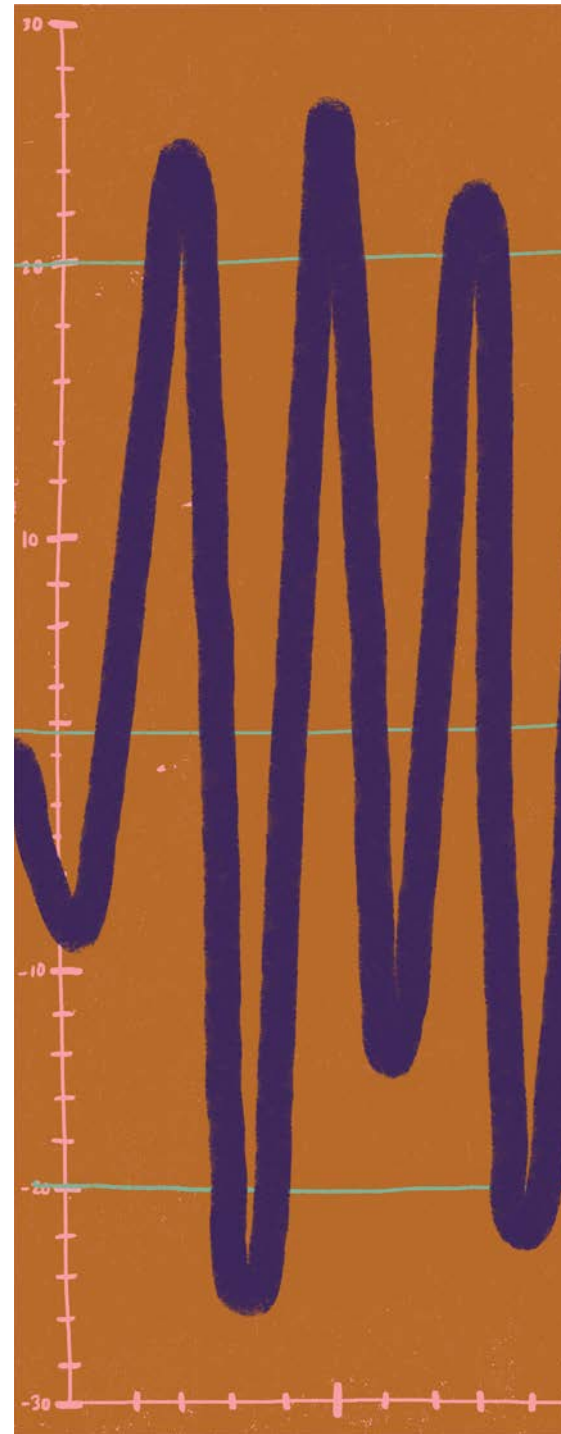
I en stad låter alltid någonting – trafik, sophämtning, ett bygge som pålas, olika typer av evenemang, restauranger med uteserveringar, människors samtal. Och de hårda byggmaterialen i en stad och husen och gatornas sträckning och vinklar kan bilda liksom dalgångar som reflekterar ljud

och bidrar till att ljudnivån i staden höjs ännu mer.

De senaste tio åren har Stockholm ökat sin befolkning med cirka 30 000 personer årligen – det förtätar gator och offentliga miljöer och höjer därmed också volymen.

2015 kom en ny bullerförordning som numera tillåter en bullernivå på 60 decibel, mätt invid fasaden – 60 decibel motsvarar ljudet av en normal konversation förd i samtalston utan störande bakgrundsljud.

Inne i en lägenhet är Folkhälsomyndighetens accepterade bullernivå, med stängda

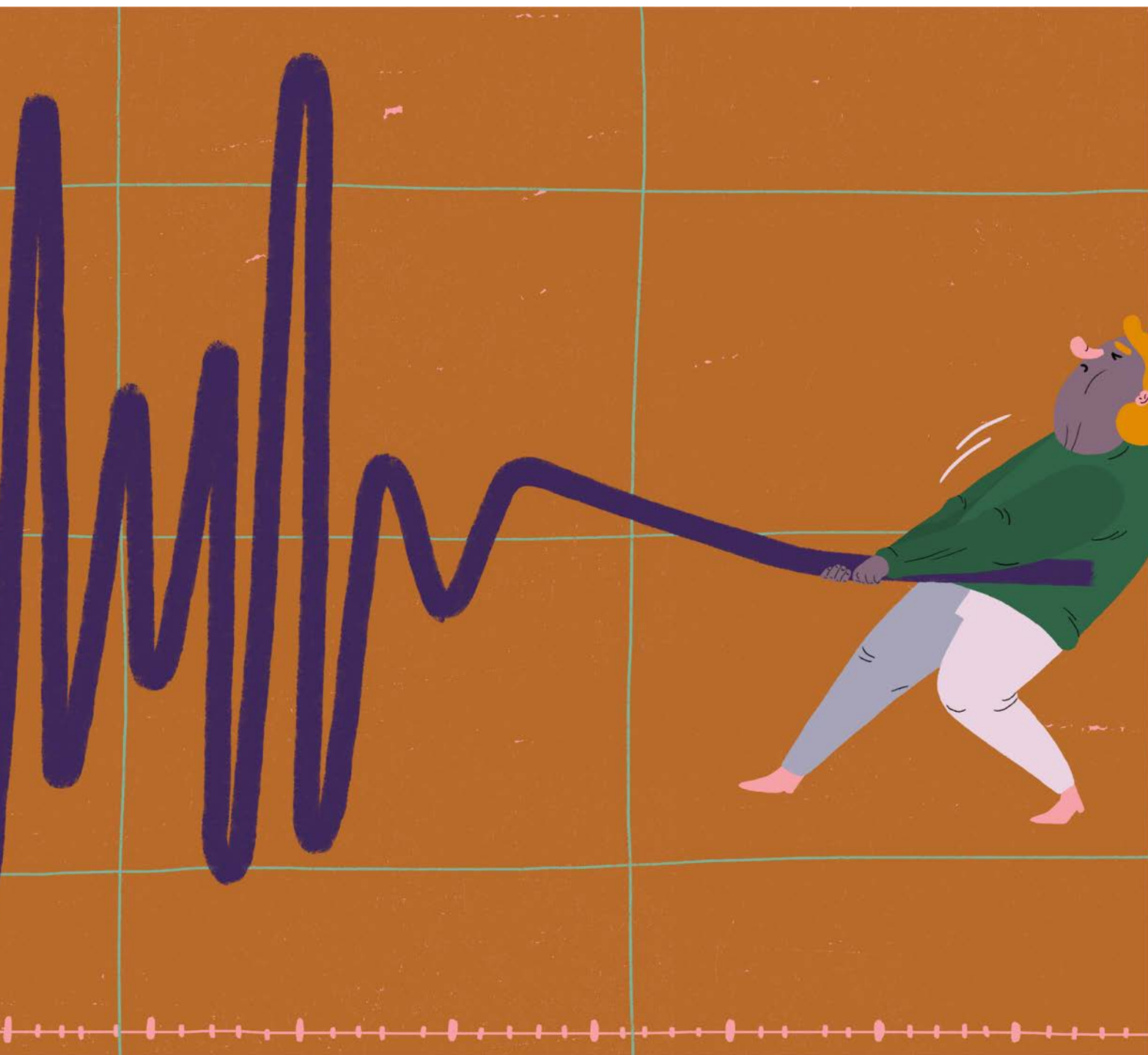

fönster och öppna friskluftsintag, 25 decibel – det motsvarar ljudet av ett svagt vindbrus.

Att bli störd av buller påverkar människors hälsa, kan leda till hörselskador, påverka nattsömnen och öka risken för hjärt- och kärlsjukdomar, inverka på talförståelse och kommunikation och påverka inlärning och prestation.

Även i en stad måste man därför, anser myndigheterna, ha tillgång till tystnad.

12 mars 2017 inkommer en anmälan till Miljöförvaltningen från en boende på Klevgränd 5 som upplevde sig störd av musik-

buller från Södra Teatern. Senare samma dag inkommer, från en boende på Katarinavägen 20, ytterligare en anmälan om störande musikbuller, men den anmälan gäller bullerstörning från Kägelbanan.

Just de här båda buller-anmälningarna till Miljönämnden ska komma att få viss kulturjournalistisk betydelse. Men först om drygt två år.

DEN ÄLDSTA ANMÄLAN om störande musikbuller som Miljöförvaltning i Stockholm har insorterat bland sina pågående ärenden, är

DEN FASTIGHET DÄR DEN KLAGANDE BOR VERKAR VARA BRISTFÄLLIGT ISOLERAD VILKET BEHÖVER UTREDAS.

Karin Hultman

ett klagomål från boende på Alf Pontins väg 1, registrerat 1 juli 2014, rörande störande buller från evenemang på Skansen.

Att ärendet fortfarande är öppet beror på att det "är svårt att komma fram till rimliga åtgärder i kravställandet", som enhetschef

Karin Hultman uttrycker det.

– Förvaltningen har fört dialog med Skansen. Den fastighet där den klagande bor verkar vara bristfälligt isolerad vilket behöver utredas. Klaganden verkar dock inte vara intresserad av att få fasadisoleringen utredd ►

varför ärendet inte kommer framåt. Nämnden kan bara ställa krav mot den som har rättslig och faktisk rådighet att vidta åtgärder.

För närvarande finns det 105 pågående ärenden hos Miljöförvaltningen i Stockholm som handlar om störning från restauranger och klubbar i stan. 44 av klagomålen kommer från personer som bor i hyreslägenheter, 52 av klagomålen kommer från personer som bor i bostadsrättslägenheter, 3 av klagomålen kommer från personer som bor i villor eller småhus, 2 klagomål kommer från kontorshus. Några ärenden har olika anmälare från samma adress.

I Stockholm stads senaste enkät Miljöbarometern från 2016, där medborgare svarar på frågor om hur de upplever staden, svarade 3 procent av de tillfrågade ja på frågan om de "någon gång störts av buller från industri/affärsverksamhet/restaurang".

Sedan Miljöförvaltningen 2017 började samla de ärenden som rör restaurangstörningar för sig, ser de ingen ökning av antalet anmälningar.

- Under 2016 startades cirka 350 ärenden som rör buller hos hälsoskyddsavdelningen. 2017 var det också cirka 350 och under 2018 cirka 390 bullerärenden.

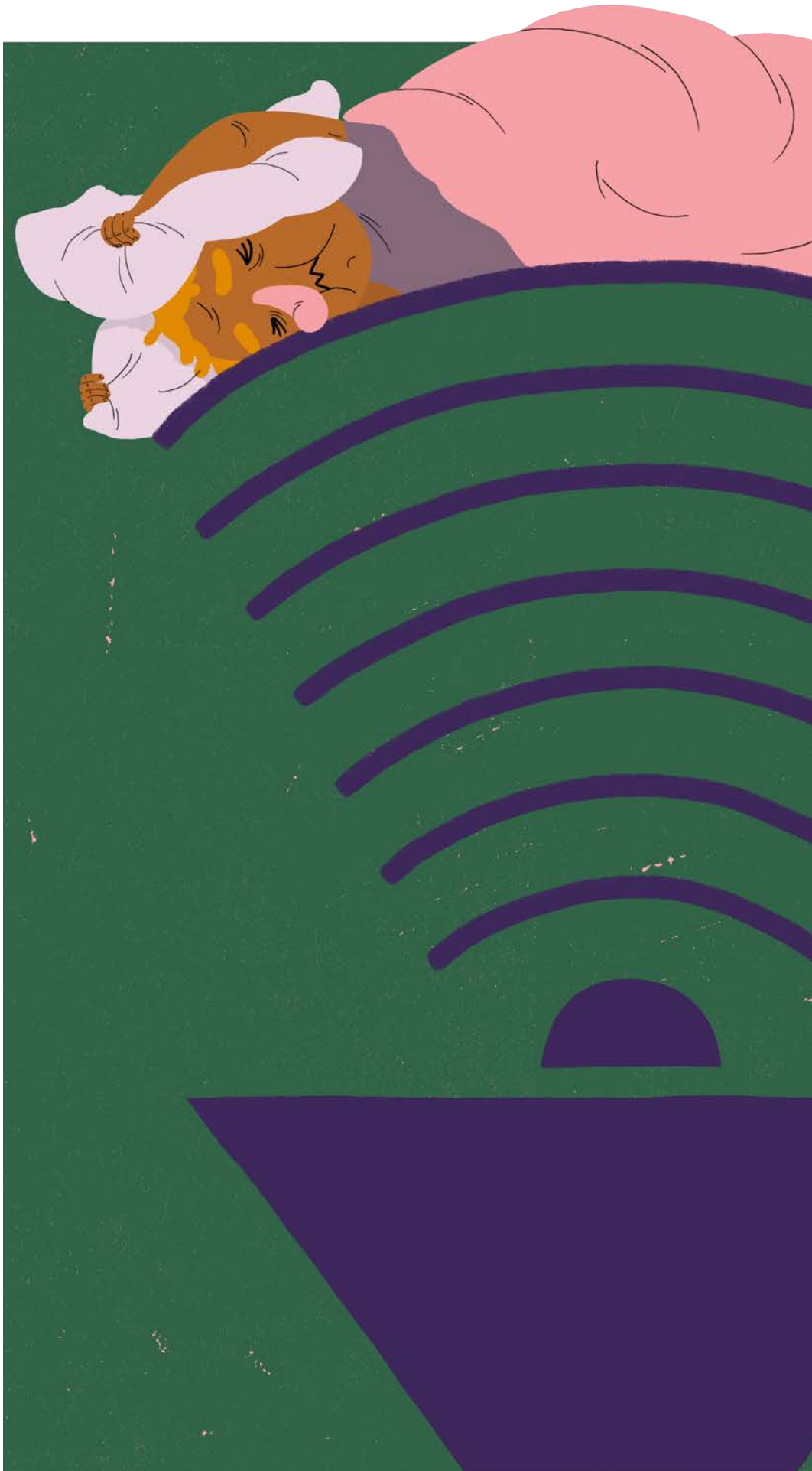
- Bullerärendena, sammanlagt för allt buller, utgör ungefär hälften av de klagomålsärendena som Miljöförvaltningens hälsoskyddsavdelning hanterar. En mindre del av bullerklagomålen är restaurangklagomål, säger Karin Hultman.

På natten 29 oktober 2017 gör Miljöförvaltningen – med anledning av anmälningarna mot Södra Teaterns olika verksamheter – ljudmätningar i en lägenhet på Katarinavägen 20. Man mäter mellan 01.00-01.30 och mätaren stannar som högst på 33 decibel – ljudet från ett kylskåp avger ungefär 40 decibel.

Den vanligaste formen av restaurang- eller klubbstörning är vad man på förvaltningen

DET VANLIGASTE SCENARIOT ÄR ATT DEN ANMÄLDA STÖRNINGEN INTE BEDÖMS UTGÖRA EN OLÄGENHET.

Karin Hultman

kallar för sommarstörningar.

– Tillfälligt, från uteserveringar och konserter. I de flesta fall justeras ljudet ner till rimliga nivåer. Det allra vanligaste scenariot är att den anmälda störningen inte bedöms utgöra en olägenhet, det vill säga att uppmätta värden ligger under riktvärdena för buller inomhus.

– Antalet restaurangärenden som leder till att vi förelägger om åtgärdsförslag är ungefär en handfull per år.

I skriften *Vägledning om buller inomhus och höga ljudnivåer* skriver Folkhälsomyndigheten: "Riktvärdet för musik är strängare än för andra ljud eftersom ljud från musik som tränger in i bostaden ofta upplevs som mer störande än annat ljud vid samma dBA-nivå. En förklaring är att ljudet går att känna igen och identifiera. En annan orsak kan vara att basljudet från musiken sprids i byggnaden eftersom låga frekvenser dämpas dåligt av väggar, golv och tak".

Ingen subjektiv bedömning av störande buller sker – objektiva mätvärden med decibeltal styr.

I **ÄRENDET, MED** diarienummer 2017-4150, kan man läsa hur Södra Teatern redovisar de olika åtgärder man vidtagit från 2001 till 2015 för att minimera buller och störningar från sina klubbar till de boende i närheten – det handlar om teknisk mätutrustning, bättre nivåvakter för att minska spridning av låga frekvenser, två av sex sub-basar i Kägelbanan har tagits bort, förbättrade mätrutiner under klubbkvällar samt förbättrade rutiner vid in- och utsläpp för att minska ljudläckage.

En boende på Katarinavägen 22 kontaktar Miljöförvaltningen 13 juni 2018 med anledning av att personen störs av musikbuller från Södra Teaterns terrass och uteservering. Två dagar senare gör förvaltningen en mätning under en konsertkväll på Mosebacketerassen i anmälares lägenhet mellan klockan 20.00-20.45. Man mäter i vardagsrummet, med balkongdörr och fönster stängda och öppna friskluftsintag. Mätaren stannar på 61 decibel – en aning högre än ljudet av en vanlig konversation.

I november 2018 redovisar Södra Teatern en rad förslag för förvaltningen som ska minska bullerstörningarna både för Södra bar, Mosebacketerassen och Kägelbanan. Förslaget rörande Kägelbanan handlar om att flytta in nattklubsverksamheten till

BULLER

Vad vi uppfattar som ett störande buller i ljudbilden omkring oss varierar. En person som älskar piano störs exempelvis inte lika mycket av att bo granne med en i timmar per dag repeterande konsertpianist, som någon som avskyr pianomusik.

Därför är det objektiva mätvärden med givna decibeltal som används för att konstatera om ljud är att räkna som störande buller. Ljudet från en konsert brukar vara ungefär 100 decibel. En ambulanssiren låter 120 decibel. En normal konversation är cirka 60 decibel.

andra delar i huset. Enligt Södra Teatern beror delar av störningen på undermålig isolering i fastigheten på Klevgränd.

Stockholm stad beskriver 2015 på sin hemsida reglerna för buller från restaurang så här: "Musik är dessutom tonalt av karaktären, det vill säga enskilda toner och frekvenser kan lätt urskiljas. Både lågfrekvent ljud samt tonalt ljud uppfattas normalt som mer störande än annat buller. Därför är Folkhälsomyndighetens riktvärde i bostaden lägre för musikbuller, 25 dBA ekvivalent, jämfört med det normala riktvärdet på 30 dBA för ekvivalent ljud". Dessa regler gäller även om ljudkällan funnits på plats innan de kringliggande fastigheterna uppkommit.

14 mars 2019 kommer ännu ett klagomål in till Miljöförvaltningen från en boende på Katarinavägen 22, det gäller främst störning från konserterna på Mosebacketerassen, men även från Kägelbanan vissa kvällar då basen slår igenom.

26 mars meddelar Södra Teatern förvaltningen att de inte längre har nattklubb i Kägelbanans lokaler, och att det blir 28 spelningar i sommar på terrassen i juni och augusti, eventuellt någon i september.

Tio dagar senare meddelar Miljö- och hälsoskyddsnämnden Södra Teatern ett "föreläggande om begränsningar i ljudnivån och musikarrangemang på Mosebacketerassen". Vilket innebär att de måste vidta åtgärder för att "varaktigt begränsa ljudnivån från verksamheten i närliggande bostäder på Katarinavägen 20-22".

Undantag ges för 19 konserter på terrassen i sommar, men då ska då försöka rikta om högtalarna för att "sänka ljudnivån så långt som möjligt för de närboende även under dessa evenemang". 📢

MALENA ERNMAN

med GÄSTER

LISA NILSSON
PHILIP JALMELID
KRISTIN LIPSTRÖM
BEATA ERNMAN
MAGNUS LINDGREN

DALHALLA 6 & 7 JULI

Biljetter: blixten.se/malenaernman
dalhalla.se, nortic.se, Visit Dalarna 0771-62 62 62

 DALHALLA

Blixten&co
A PART OF ALL THINGS LIVE

"... SÅNG-, DANS- OCH STAND UP-KVINNAN
LISA NILSSON KÄNNS FULLSTÄNDIGT SJÄLVKLAR I SIN
VÄLREGISSERADE FÖRESTÄLLNING"
AFTONBLADET

"LISA NILSSON FÅR TILL EN SNYGGT SAMMANHÅLLEN SHOW
NÄR HON ADDERAR SMÅROLIGA MONOLOGER
OCH HÄRLIG STEPPDANS TILL SKÖNSÅNGEN"
SVD

"I KROGSHOWEN "KVINNAN SOM ÄR JAG"
VISAR LISA NILSSON ATT HON HAR EN STÅ UPP-KOMIKERS
TAJMING OCH EN SOULSÅNGARES RÖSTRESURSER"
DN

"DET HÄR ÄR SÅ HÖGKLASS RAKT IGENOM
ATT ALLT ANNAT BLEKNAR AV VAD
(JAG I ALLA FALL) HAR SETT TIDIGARE."
PÅ SCEN BETYG 5 (AV 5)

"JAG GICK UT FRÅN RIVAL MED RYSNINGAR OCH
INSPIRATION TILL ATT SKAPA. JAG KÄNDE OCKSÅ ATT
DETTA ÄR EN FÖRESTÄLLNING JAG GÄRNA SKULLE SE OM,
KANSKE FLERA GÅNGER TILL OCH MED. SÅ SE DEN!"
TEATERSTOCKHOLM.SE

SUCCÉN
FORTSÄTTER
I HÖST!

LISA

KVINNAN SOM ÄR JAG

I REGI AV ANNA STÅHL

SÅNG & MUSIK, DANS & AGERANDE
MED LISAS BERÄTTELSE I CENTRUM

NYPREMIÄR 26 SEPTEMBER
PÅ RIVAL I STOCKHOLM

BILJETTER: [BLIXTEN.SE/LISANILSSON](http://Blixten.se/LISANILSSON)

Blixten&co
A PART OF ALL THINGS LIVE

I GATUPLANET

59

år är den genomsnittliga åldern då människor dör av narkotikaöverdoser i EU. Det visar EMCDDA:s nya drograpport. Opioider förekommer i 85 procent av fallen. Totalt dog 8 238 människor i EU under 2017, varav 626 i Sverige.

Två dagar i sommar – Internationella brukardagen den 21 juli och Internationella överdosedagen den 31 augusti – uppmärksammar narkotikadöd och de människor som inte längre lever.

Köparnas svar på säljarnas tack-sms för Swish-köpet

"Tack själv Lena. Och tack för att du delar med dig av din historia, så starkt. Du förgyllde verkligen min tågresä."

"Bara så du vet. Varje morgon när du står vid Slussen på Götgatan och önskar mig en trevlig dag går jag till jobbet med ett leende på läpparna."

"Tack för tidningen Patrik. Tack för att du stod där du stod. Tack för att jag fick stanna upp och rikta energi mot någon annan en stund."

"Kul att träffa dig och se och uppleva din positivitet och kreativitet! Härligt. Jag ska försöka köpa tidningen av dig i framtiden också."

GATUSLANG

"Skuffen"

Signaturen L8 hörde uttrycket första gången av några äldre personer som hängde runt en annan kompis som hon umgicks med då. "Det betyder ju bakluckan på en bil, men det visste jag inte första gången jag hörde det".

JOHAN NILSSON

Toini skriver sina texter utomhus, sittande någonstans utmed Klarabergsgatan där hon säljer tidningen. I sommar ska hon åka till Finland och besöka sin gamla skola. Och kanske skriva om det sedan – om det gamla klassrummet och flygplanen från Ryssland.

Berätta hur du skriver.

– Jag skriver texterna jag publicerar i tidningen för hand, med bläckpenna. Jag brukar sitta på Klarabergsgatan ute och skriva. På lösa papper som jag får från en kompis. Om jag behöver ändra nåt stryker jag över.

Hur länge har du skrivit?

– Jag har skrivit i sex, sju år. Jag har med några texter i boken "Hemlös – med egna ord" som kom ut 2015. Ibland frågar kunderna om jag har boken att sälja, men den är slutsåld. De blir alltid besvikna när jag säger det till dem.

Vad ska du göra i sommar?

– Jag ska åka till Finland nu i augusti, jag ska besöka min gamla skola, försöka ta ett kort på klassrummet. Skolan ligger i Pelkoseniemi, inte långt från Ryssland. Vi var rädda när det kom flygplan från det hållet.

ULF STOLT

På en bänk på Hamngatan, mitt emot NK, brukar Mikael Krantz ofta sitta. Förut satt han alltid här med kompisen Pekka, han som en gång räddade livet på honom, men som nu inte längre lever.

BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MARTINA HOLMBERG**

MIN PLATS

är brukar jag sitta och soffa. Ibland säljer jag tidningar samtidigt eller tar en kaffe eller en folköl. Jag störs inte av att det är mycket bilar och folk.

Förut sålde jag tidningen nere vid Sergelgången, innan de började bygga om Gallerian och folk slutade gå förbi. Då brukade jag ta pauser med kompisar på bänken. Två av dem är döda nu. Den ena, Pekka, fick ”knall-fall-hjärtinfarkt” när jag sov hemma hos honom. Han gick inte att väcka. Efter 22 år, så länge hade vi känt varandra.

Första gången jag träffade honom räddade han livet på mig. Det var fem personer mot mig nere på Plattan, jag vet inte om det var ett rån eller om det var hämnd för nåt. En av dem drog kniv bakom ryggen på mig. Pekka såg det, släppte sin kärra, stack dit och klappade till så att kniven flög. Utan honom hade jag fått en kniv i ryggen.

Det var så jag mötte Pekka. Sedan har

vi hängt ihop, vi brukade träffas här varje dag. På Plattan kallade ungdomarna oss för farsan och farfar för att vi försökte stoppa dem från att börja med narkotika. Jag kallas fortfarande för farsan ibland.

Jag och Pekka har sovit på samma härbärgen och byggt vindskydd med pallar och presenningar under bron mellan Gamla stan och Slussen, för det blåste på från havet. I dag har jag försökslägenhet, men får inte ta över kontraktet på grund av en skuld hos Kronofogden. Pekka dog för ett och ett halvt år sen. Det är tomt, det är det för många av oss. Min fru dog också av en ”knall-fall-hjärtinfarkt” på en bingohall i Sumpan.

Nu sitter jag mestadels själv här på bänken. Förutom när Krister, som jag känt i några år, kommer förbi. Eller när nån jag inte känner sätter sig en stund och pratar. Det är en jäkla perfekt plats, särskilt sommartid. ☹

MARIA HANSTRÖM

Radio Totalnormal är nedläggningshotad

I HÖSTAS FIRADE Radio Totalnormal 10-årsjubileum. Programmet, som görs av personer med erfarenhet av psykisk ohälsa, hade då haft över 300 sändningar.

Nu kan de ha gjort sin sista sändning.

Radio Totalnormal finansieras till största del av pengar från Soci-alstyrelsen. I år sänktes bidraget från 500 000 till 300 000 kronor. Pengarna räckte därför bara fram till sändningen den 13 juni.

– Det är sorgligt. Det är en förlust för medlemmarna och samhället, säger producent Malin Jakobsson.

Hon berättar att det sänkta bidraget beror på att de inte kunnat visa med statistik att människor kommer ut i arbete tack vare verksamheten.

– Radio Totalnormal handlar främst om att människor gör sina röster hörda.

Allt går inte att mäta, påpekar

Malin Jakobsson

Maria Palmqvist, som sitter i publiken den 13 juni.

– Här finns dessutom många som aldrig kommer att jobba, som är sjukpensionärer, säger hon.

– De måste också få meningsfulla liv, säger Lisa Kåreland som sitter bredvid. Det handlar bara om att prestera i den här världen, det är just

därför många av oss har hamnat här.

Lisa Kåreland berättar att det hon uppskattar med Radio Totalnormal är att det är förlåtande här, att man kan uttrycka sig fritt och blir bekräftad.

– Jag har fått bättre självförtroende och kommit vidare. Jag har pluggat och jobbar nu på hemtjänsten.

Under det som kan vara sista sändningen meddelar programledaren July Olaya att dagens tema är "vikten att få göra sin röst hörd".

Förutom att programmet som vanligt innehåller mycket musik, poesi och personliga historier, så berättar de flesta i dag också vad radion betytt för dem.

– Jag har lärt mig att våga mer, säger Felix Swahn, när han radar upp flera saker som Radio Totalnormal lärt honom, och tillägger:

– Alla pratar om inkludering och att bryta segregation, och så finns det en sån här bra verksamhet som man

väljer att inte finansiera, för mig är det obegripligt.

Att det ekonomiska bidraget har minskat för Radio Totalnormal beror på att ansökningarna blivit fler, enligt Anders Molt som är utredare på Soci-alstyrelsen.

– Det var många som fick ett lägre belopp i år. Radio Totalnormal var en

Lisa Kåreland

"Jag var en 'lost soul'. Jag skapade och skrev poesi, men ingen brydde sig innan. Här är det nån som uppskattar det jag gör. Och kanske påverkar jag nån som lyssna."

Tomas Ove Johansson

av dem. Men det handlar inte om att de inte håller bra kvalitet.

Bidraget, som ges till verksamheter som tillhandahåller meningsfull samsättning till personer med psykisk funktionsnedsättning, styrs av en förordning med fyra mål. Mål nummer fyra är: "bättre möjligheter att återgå till den reguljära arbetsmarknaden".

– Många sökanden har dagliga verksamheter som gör personer redo för att arbeta, vi har varit tvungna att prioritera dem, säger Anders Molt, men nämner också att det finns ett statsbidrag med fokus på informations spridning, som eventuellt skulle kunna passa Radio Totalnormal också.

SÄNDNINGARNA SKER LIVE från Fountain House, som erbjuder arbete och gemenskap som en väg till återhämtning från psykisk ohälsa.

– Radion och Fountain House har hängt ihop i många år och jag vägrar tro att det är slut i dag, säger Gunilla Byström, chef på Fountain House Stockholm.

– Jag har sett personer som börjar lite försiktigt, de kanske går på en sändning, sen på ett radiomöte,

därefter hjälper de till att rådda med publikens stolar och ett halvår senare står de här och leder ett program. Många har haft det här som en språngbräda ut. En del har hittat till Fountain House via Radio Totalnormal och kunnat börja sin återhämtning.

När Tomas Ove Johansson kom till Fountain House i slutet av 2011 hade han ångest dygnet runt.

– Jag var en "lost soul". Jag skapade och skrev poesi, men ingen brydde sig innan. Här är det nån som uppskattar det jag gör. Och kanske påverkar jag nån som lyssnar. Nu har jag anmält mig till ett poetry slam, men det är här allt startade.

För att rädda radion har pengar sökts från olika fonder utan framgång.

– Men vi väntar fortfarande på besked från Stockholms stad, säger Malin Jakobsson.

En stödkampanj har också startats och hittills har det kommit in 15 000 kronor.

– Det gör att vi förhoppningsvis kan ha ett till program i höst.

MARIA HAGSTRÖM

Allt fler kontaktar socialrådgivningen

PÅ STOCKHOLMS STADS webb går det att chatta och ställa anonyma frågor till socialtjänsten. I fjol fick de in 1 586 chattar och 684 frågor – en ökning på nästan 30 procent från året innan. Frågor om boende och hemlöshet var ett av de vanligaste ämnesområdena.

– De orsaker som personerna själva nämner hänger samman med deras bostadssituation är bland annat att de inte har stått tillräckligt lång tid i bostadskö eller har skulder som gör att man har svårt att bli accepterad av hyresvärdar. Det nämns också att man inte har råd att betala för boende, framför allt inte för andrahandshyror som av många beskrivs som väldigt höga, säger socialrådgivaren Niklas Löfström.

Frågorna till Socialrådgivningen kan handla om vilken kommun eller stadsdel man ska kontakta när man är bostadslös, vem som har rätt att bo kvar i samband med separation eller hur det fungerar med förtur i bostadskön.

– En vanlig missuppfattning handlar om hur omfattande socialtjänstens ansvar är gällande att ordna boende för personer som har svårt att ta sig in på bostadsmarknaden. Många verkar även tro att socialtjänsten förmedlar hyresbostäder på ett liknande sätt som till exempel bostadsförmedlingar, säger Niklas Löfström.

FOTNOT: Här kan medborgarna ställa frågor: www.stockholm.se/socialradgivning.

MARIA HAGSTRÖM

TOTALNORMALA FAKTA

Radio Totalnormal skapar öppenhet kring psykisk ohälsa. Programmet har sänts live inför publik varannan torsdag klockan 14.00 hos Fountain House på Götgatan 38 och drivs av mediehuset Fanzingo.

Programmet har kunnat höras på Stockholms närradio 101,1 MHz eller på www.radiototalnormal.se. Det kan laddas ner som podd. Det har även sänts då och då i Sveriges Radio P4, från andra platser.

Radio Totalnormal vann Stora radiopriset 2009 och 2012.

Kampanjen "Rädda Radio Totalnormal" har Swish: 123 351 99 56.

89%

av landets lärare oroar sig vid sommaruppehållet för elever som har svåra hemförhållanden – föräldrar som lever med missbruk, psykisk ohälsa eller annan sjukdom. De barnen går också offrare ut med ofullständiga betyg. 68 procent av lärarna upplever att det är svårt att prata med sina elever om deras hemsituation och 28 procent frågar inte om den alls, visar rapporten som är gjord av organisationen Maskrosbarn.

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-54595394

ZBK

AL
ATRIUM LJUNGBERG

BO
BOTKYRKABYGGEN

Abaton
PRODUKTION AB

fonden

BRANDKONTORET

Acne 艾可尼

ASSA ABLOY

Brunnberg & forshed

dina Dina Försäkringar

gro
advokatbyrå

IKANO
Bostad

advokatfirman sallnäs

Brücke diakoni

Effekt
Konsult & Fastighetsförvaltning AB

Gröna Lund

inplenion.

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

BTH BYGG

efs
En missionsrörelse i Svenska kyrkan

Grönsakshallen
Sorunda

inResonance
Always in Tune

Thomas Bodström

Autoexperten

BF
BYGGMÄSTAREFÖRENINGEN

EM
EINAR MATTSSON

H2M

investor

afa
FÖRSÄKRING

AXFAST
UTVALDA LÄGEN

BYGGNADS

Electrolux

HAMMARBY IF

iiriiiis
utvecklingscenter

AHRBOM & PARTNER

Balzar Beskow

Capio Geriatrik

ersēus
arkitekter

HAMMER & HANBORG

Akademikerförbundet SSR

bergkrantzarkitekter

Capio Maria

Ersta diakoni

HEBA
FASTIGHETS AB

iterum
Vi utbildar de mest efterfrågade

Akademikernas a-kassa

BESQAB

Capio Psykiatri

FAMILJEBOSTÄDER

Hertz

IT-UNDERHÅLL
I STOCKHOLM AB

ALLBA

BOLIDEN

CEDERQUIST

f Fastighets

HANSA PROJEKT

ANDERS BODIN FASTIGHETER

Bonnier Fastigheter

centric

FCG

JANKE WIKHOLM

APOTEK ICA

BONNIER
Solutions

CERTE REVISION

Flinks JÄRN

STIFTELSEN OSCAR HIRSCHS MINNE

CHINA TEATERN

FLOWY

HMXW arkitekter

Colly
ETT FÖRETAG I INDUTRADE

Folkhem

HOTELL JOUREN
ett tryggt boende

COWI

FOURSIDE

hiQ

Danske Bank

gibon

HRM
Affärsutveckling
Relationer med affärsföretag

DANVIKSHEM

Gullers Grupp

Hyresgästföreningen

Acne 艾可尼

ASSA ABLOY

Brunnberg & forshed

dina Dina Försäkringar

gro
advokatbyrå

IKANO
Bostad

advokatfirman sallnäs

Brücke diakoni

Effekt
Konsult & Fastighetsförvaltning AB

Gröna Lund

inplenion.

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

BTH BYGG

efs
En missionsrörelse i Svenska kyrkan

Grönsakshallen
Sorunda

inResonance
Always in Tune

Thomas Bodström

Autoexperten

BF
BYGGMÄSTAREFÖRENINGEN

EM
EINAR MATTSSON

H2M

investor

afa
FÖRSÄKRING

AXFAST
UTVALDA LÄGEN

BYGGNADS

Electrolux

HAMMARBY IF

iiriiiis
utvecklingscenter

AHRBOM & PARTNER

Balzar Beskow

Capio Geriatrik

ersēus
arkitekter

HAMMER & HANBORG

Akademikerförbundet SSR

bergkrantzarkitekter

Capio Maria

Ersta diakoni

HEBA
FASTIGHETS AB

iterum
Vi utbildar de mest efterfrågade

Akademikernas a-kassa

BESQAB

Capio Psykiatri

FAMILJEBOSTÄDER

Hertz

IT-UNDERHÅLL
I STOCKHOLM AB

ALLBA

BOLIDEN

CEDERQUIST

f Fastighets

HANSA PROJEKT

ANDERS BODIN FASTIGHETER

Bonnier Fastigheter

centric

FCG

JANKE WIKHOLM

APOTEK ICA

BONNIER
Solutions

CERTE REVISION

Flinks JÄRN

STIFTELSEN OSCAR HIRSCHS MINNE

MANGOLD™
FONDKOMMISSION AB

PALMÉR
REDOVISNING AB

SKEPPSBRON
SKATT
TAXAND

Svenska kyrkan
SOFIA FÖRSAMLING

JÖRGENSENS RÖR AB

Konsten att sova gott

Parameter Revision

Svenska kyrkan
STOCKHOLMS STIFT

mavera.

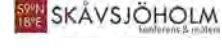
SKLKommentus

Mekonomen

RIVAL

Svenska kyrkan
VÄSTERMALMS FÖRSAMLING

Kommunal.

MEMFIS

Svenska kyrkan
VÄSTERMALMS FÖRSAMLING

Mgruppen
SVENSKA MANAGEMENTGRUPPEN

rubino
REKRYTERING

SPARTOI AB

Svensk
biblioteksförning

KUNGSLEDEN

MIKAs
Etabl. 1986
STOCKHOLM

Sandart&Partners

Spoon
it's a content agency

SB
Svenska Bostäder

miredo
REDOVISNING

prima
gruppen

SVENSKT NÄRINGSLIV
CONFEDERATION OF SWEDISH ENTERPRISE

nyga moderaterna

Development

LIME TRAVEL
- SINCE 1995 -

NALEN

SBAB!

Stavdal

TL BYGG

LIPAC

n0llpunkten.
BROSJÄN NÄLLAN RÖRNING & BEHANDLING

seko
SERVICE- OCH
KOMMUNIKATIONSFAKET

Trona
Patentrådgivning AB

LJUNG SJÖBERG
PROACTIVE DRUG MANAGEMENT

norrenergi

SHIS Bostäder

Stockholms hem

TYRÉNS

NYFORS™

SIGNALISTEN

TÄBY

LOUISE MYRÉN
LEG. TANDLÄKARE

nytuda

RAMBOLL

Sjukhusläkarna
FÖR UNDERSTÖDSFONDEN SAMT
WENNERSTRÖMS DONATIONSFOND

STROMMA

VISION

m3 BYGG

Recoordinate®
The CXM Company

skandia:
fastigheter

SVALNER
Komplett skatterådgivning

Wallenstam

M Ekholms
konsulttjänst AB

OSCAR'S
TEATERN

RAMIRENT

SVEASKOG

WALLENIUS MARINE

WÄSTBYGG
våra hem

ZURICH

DEBATTER, INTERVJUER OCH EN ANDRA CHANS.

SITUATION
S T H L M

LÄSNING SOM FÖRÄNDRAR LIV.

*”Jag trodde aldrig att
det skulle hända mig”*

Kvinnofridslinjen är öppen dygnet runt varje dag. Ditt samtal kostar ingenting och syns inte på telefonräkningen.

Du som möter våldsutsatta kvinnor i ditt arbete är också välkommen att ringa.

Kvinnofridslinjen drivs av
Nationellt centrum för
kvinnofrid på uppdrag
av regeringen.

 020-50 50 50
Kvinnofridslinjen
www.kvinnofridslinjen.se

”En angelägen
utställning
som bränner till
och berör”

VI&DOM EN UTSTÄLLNING
OM HATBROTT

**Guidade visningar
lördagar & söndagar kl 15**

Visningarna ingår i entréavgiften
Läs mer på polismuseet.se

Polismuseet

STOCKHOLMSKRYSSSET

Lös, skicka in och vinn

Som en liten paus i läsningen tycker vi att du nu, när du blåddrat ända hit, ska hämta en penna, lösa korsordet och skicka in det till oss.

Via vår intrikata sluppgenerator kommer sedan tre vinnare att dras bland de inskickade rätta lösningarna.

Den stolta vinnaren belönas med samlings-skivan *Ljusglimtar ur RadioSkugga* från det prisbelönta radioprogrammet RadioSkugga från 2012.

Andra och tredje pris är ett nyckelband med Situation Sthlms logga på.

Förra månadens vinnare:

Lars och Ulla Granath, Nyköping

Nyckelband:

Lena Månsson, Stockholm
Karin Olsson, Örebro

Se förra månadens lösning på sidan 46.

Stockholmskryssset är ett samarbete mellan Situation Sthlm och tidningen Kryssset, en månadstidning för alla kryssintresserade.

KRYSSSET

DET PÅGAR NÄR KON STÄR MITT I GÅTAN	DRIVKRAFT	KAN FÅGEL FISK	↓	STYRKE-TEST TOPP-STÄLLE	↓	SKIVOR LOCKAR FLUGOR	↓	BONDE BLAND ADEL KOMPEN-SERAT	↓	GER OCKSÅ OLJA	↓	FLYTER I TURIN	FAT-TIGA
VIKTIGA										HERR NILSSON PIGG			
						STOPPADES OFTARE FÖRR BESUDLAT							
HÄLLER LJUSET HÖGT								TAS PRISVIS				GÖR MAN MYCKET MAN ÅNGRAR I	
MELLAN MÅL		SLANT		ÄR KRONORNA PÅ ISEN				SKÖTSEL				FRÅGA ANRIKT PLUGG	
VARDAGS-OTUR RÖK I KÖK								PÅSTÄN- GT-BÅT					SÄG SITT ROM BRINNA
			↓	RADON HAR VISSA I KÄRLEK			KRAFT-KARLEN ADDRESS						
				GÖR SIG ALDRIG JUL-TOMTEN					EVIG-HETER		HÖGSTAMD DIKT RFSU-GRUNDARE		
ÄR MINNESOTA I USA	LEGAT SNGVIT OCH DVÄRG-ARNA					HJÄL- PER NÄR NÖDEN ÄR SOM STÖRST			GJORDE NICKE ICKE				
KAN KRIMINELLA BANKER					YOKO			ÄR VÄL INGEN MATCH FÖR				KVINNS MED KNÖRR	
				OFÖRÄN- DERLIG PARORD								LIGGER OFTA I EN PÅSE	HELIOS I EGYPTEN
FÖLJER IBLAND GIV						SKYDD			ÄR ALLT OFTARE BÄRBAR				
ÄR INGEN SVAVEL-OSANDE ED	MORGON-RODNA-DENS GU-DINNA							PREPA-RERA					

Konstruktör: Marie Peterson-Engnell. Foto: Bigstock/Keating Sverige AB

Namn: .....

Adress: .....

Postadress: .....

Skicka in ifyllt kryss senast 20 augusti till: Situation Sthlm Timmermansgatan 38 118 55 Stockholm

"De ligger ner på golvet och i soffan medan jag spelar." – Anders Teglund om hemma-hos konserterna hos de som har eget piano.

"Det är en väldigt suggestiv miljö."

Julius Jorborg

FILM En november natt blir återvinningscentralen i Östberga bombhotad. En misstänkt grips och under förhören kommer ytterligare omständigheter fram. Julius Jorborg har gjort den dokumentärt berättade thrillern *Återvinningscentralen*, som kretsar kring intervjuer med de människor som var där för att ta reda på varför den misstänkta hade med sig bomben.

Hur föddes idén till filmen?

– Jag och min sambo flyttade för snart tre år sen och åkte fram och tillbaka mellan lägenheten och återvinningscentralen i Östberga. Det är en väldigt suggestiv miljö på kvällen. Den ligger som i en liten ö omgiven av motorvägar och de stora lyktorna gör att den badar i ett

PRIVAT

orange ljus. Det var platsen som var utgångspunkt för filmen. Jag ville också skildra återvinningscentralen med människor som jobbar där i en ganska sluten miljö.

Återvinningscentralen ingår i satsningen *Moving Sweden*, ett samarbete mellan Svenska Filminstitutet och Sveriges Television för att ge nya och erfarna filmare tillfälle att söka nya historier i nya format.

– Innan man är etablerad är det kortfilmer man gör, mellan 5-15 minuter långa. I *Moving Sweden* kan vi göra lite längre filmer på 30 minuter upp till en timme. För min egen del är det helt avgörande för att förhoppningsvis framöver kunna göra det jag helst vill göra: långfilm.

Återvinningscentralen visas 16 juli på SVT och på SVT Play i sommar.

MARIA HAGSTRÖM

Arbete för jämställdhet – innovativt i filmvärlden

FILM En satsning på kvinnliga manusförfattare och en plan för en jämställd filmproduktion, har gjort att Svenska Filminstitutets vd Anna Serner utsetts till en av filmvärldens främsta innovatörer.

För att platsa på amerikanska sajten

Anna Serner

The Wraps "Innovators List" ska man ha revolutionerat omvärlden.

För Anna Serner handlar det framförallt om handlingsplanen "50/50 by 2020: En jämställd filmproduktion, både framför och bakom kameran".

– Det är en stor ära att utses

som en innovatör, men det säger en del om hur läget är, att det fortfarande anses revolutionärt att agera för att göra en särskild manussatsning för kvinnor. Kanske vore det dags att ge kvinnorna chansen att nå publiken? säger hon.

MARIA HAGSTRÖM

FOTO: JESSICA HANLON

Musikalisk månlandning

KONSERT Med nyskriven musik, inspirerad av sjuttitalets tyska experimentella "kosmische musik" och "space rock", spelar det instrumentala Stockholmsbandet **INKAL** vid Skeppsbron på Stockholms Kulturfestival.

Apollo Rising är en audiovisuell konsert. På en skärm visas astronauternas avfärd i Apollo 11 och månlandningen för exakt 50 år. Den filmiska musiken är skriven av multi-instrumentalist Kristian Holmgren.

Stockholms Kulturfestival, 13-17 augusti, som brukar ha ett land som tema, har i år temat rymden.

MARIA HAGSTRÖM

NASA

Värt att kolla upp:

Mitt hem är inte Copacabana

Anna de Lima Fagerlind

BOK Vad hände med Toninho när Arne Sucksdorff stängt av kameran i den fattigaste favelan Cantagalo?

Apollo 11

FILM Nyfunna filmer och ljudband berättar den otroliga historien om människans första steg på månen 1969.

Kärlek kommer med ett pris

Division 7

MUSIK Perfekt luvtröjad tre ackordspop med nattklubbssax och stänkt piano. Har fler bra låtar.

Sparkonto utan ränta är som sommar utan

Bli inte nollad - öppna sparkonto direkt*

Fria uttag och utan avgifter

SBAB!

*Vi har insättningsgaranti på våra konton enligt beslut av Riksgälden. Det innebär att du får ersättning för ditt insatta belopp upp till 950 000 kr om SBAB skulle gå i konkurs eller Finansinspektionen beslutar att garantin ska träda in. Dessutom kan du få ersättning för insättningar från vissa särskilda händelser med högst 5 Mkr. Ersättningen betalas ut av den myndighet som hanterar garantin. För mer information se www.riksgalden.se/sv/insattningssgarantin/

DÅTID STHLM

JULI/AUGUSTI
1899

88-ÅRIGE FÖRE DETTA telegrafdirektören G. W. Bellman från Haparanda är inte, som först rapporterats av Aftonbladet, brorson till Carl Michael Bellman – han är sonson till en syssling till Bellman.

Till följd av det stora antal telefonsamtal som utväxlas under sommarmånaderna mellan Stockholm och växelstationerna i närheten, uppmanar Telefoninspektören allmänheten att vid samtal som expedieras utan avgift inte uppehålla sig på linjen längre än sex minuter.

Charles Granqvist, som av Danderyds skeppslags häradsrätt tidigare dömts till sammanlagt 10 månaders straffarbete för mened och bedrägeri i samband med en konkurs, frikänns av hovrätten.

27.599 cyklar är registrerade i staden.

6 juli är det växlande svag och laber vind, ett och annat åskregn, mestadels vackert och varmt, lufttrycket medelhögt. Badtemperaturen på stadens anläggningar är 22 grader.

En yngre kvinna hoppar i Norrström, men räddas av att Carl Andersson kastar sig i vattnet och håller henne över ytan till polisbåten kommer och undsätter dem båda.

Den difteriepidemi som för en dryg månad sedan bröt ut vid Livregementets dragoners övning i Uppsala, anses nu hävd.

FATTIGBARACKERNA PÅ Tjärhovsgatan 12 och de på Östgötagatan 49 och 51 ska utrymmas, repareras och återföras till tidsenligt skick.

Mellantermensläsningen på Södermalms högre allmänna läroverk startar 5 juli. Avgiften för ett ämne är 20 kronor.

En kvinna som reser till Djurgården

Smör, första klass med tendens fast, kostar 83-87 kronor för 50 kilo.

ÄNNU EN VEGETARISK KOKBOK, "HVAD SKOLA VI ÄTA", KOMMER UT – DEN SJÄTTE VEGETARISKAS KOKBOKEN I ÅR.

med ångfärjan Nybron 2 får sin klänning förstörd när hon råkar sätta sig i en ask kvarglömd putspomada. Ångbolaget ersätter inte kvinnan för klänningen.

Smör, första klass med tendens fast, kostar 83-87 kronor för 50 kilo.

Bröderna Frits och Carl Johansson drunknar i Ulvsundasjön.

Det säljs falska Duke of Durham-cigarettor – tillverkade någonstans i Stockholm och förpackade i gamla askar – för underpriser. Generalagenten Schmidt & Co varnar allmänheten i stora tidningsannonser.

Skriftställare Verner von Heidenstam köper grosshandlare V. K. Hultins stenvilla i kvarteret Ysäter på Djursholm.

Det kostar en krona att åka ångbåt

tur och retur Södertälje.

Grosshandelsfirman Wilhelm H. Kempe betalar mest i skatt: 307 610 kronor.

MED PRÄSTINTYG OCH inskrivningsbok ska beväringarna, tilldelade Kungliga Svea Livgarde, inställa sig för övning vid Livgardets kaserner 16 augusti klockan 08.00.

Hugo Gebers förlag ger ut *Talmi – roman ur Stockholmslifvet* av Ernst Lundquist.

En femte ångmaskin på 500 hästkrafter är klar att levereras från W. Lindbergs verkstäder till Stockholms elektricitetsverks lokaler på Regeringsgatan.

12 av stadens banker är indragna i en stor härva med förfalskade

bankväxlar. En kumpan till en känd affärsman i stan ligger bakom de falska papperen – ett hundratal växlar på sammanlagt över 30.000 kronor, belånade i både banker och hos privata diskontörer.

Soplämpare Klas Jansson, 53 år och ogift, segnar ner på Västgötagatan. Innan polis lyckas tillkalla läkare avlider han.

Ännu en vegetarisk kokbok, *Hvad skola vi äta*, kommer ut – den sjätte vegetariskas kokboken i år.

Ett sjuttioal finska arbetare är på väg till Stockholm, de flesta har fått jobb vid järnvägen.

Silvanders herrekipering på Operaterassen har 45 olika kragar och manschetter i olika höjder.

Kartarbetena för Stockholms län har inletts i Färentuna och Sollentuna härad. Kartan utkommer häradsvis i skala 1:50.000. Länet står för kostnaden.

Två tryckfrihetsmål pågår – ett mot "Stockholmstidningen", ett mot "Hvad nytt i dag?".

ULF STOLT

JULI
AUG

1942 Vid tre tillfällen under juli och augusti sätter Gunder Hägg nya världsrekord på Stadion på 2 engelska mil, 1 500 meter samt på 3 000 meter.

1994 Spiondömde Stig Bergling återvänder till Sverige efter sju år på flykt efter en spektakulär rymning till Sovjetunionen i samband med en permission.

1966 Essingeleden invigs. Den är Sveriges mest trafikerade väg och går från Pampas trafikplats i Solna till Nyboda trafikplats i Västberga.

Bröllopskonfekten kommer från Stadsmuseets samlingar.

FAKTA

Tillverkad av Landelius hovkonditori, Storkyrkobrinken 9 i Gamla Stan, dåtidens främsta leverantör av högtidskonfekt.

Längd: 84 mm
Bredd: 62 mm

Konfekten är inslagen i silverpapper. Dekorationen består av små konstgjorda blombuketter och sädesax, fastsatta på ett underlag av vitt sidentyg med guldkronor, runt dekorationen röda sidenband. På konfektens baksida en inskription som berättar att den serverades vid "Hovmarskalk Rosens bröllop med fröken Maria Tamm på Stockholms slott den 30 januari 1899".

INGREDIENSER

Själva konfekten är gjord av så kallad morsell, tjock glasyr, som beretts av stött krosssocker och lite vatten och påminner mest om en hård sockerbit. Konfekten äts inte upp – den var helt enkelt inte särskilt aptitlig – utan spardes som minne av tillställningen där man fått den.

Det finns därför förvånansvärt många exemplar högtidskonfekt bevarade än i dag.

Bröllopskonfekt

HISTORIA

Traditionen med högtidskonfekt kan troligen härledas tillbaka till 1600-talet och drottning Kristinas överflödsförordning från 1644. Då förbjöds matförtäring på adelns överdådiga kalas, endast vin och konfekt tilläts att bjuda på.

Under 1800-talets första hälft spred sig konfekttraditionen till de borgerliga kretsarna i städerna. Särskilt utsmyckad minneskonfekt blev ett stående inslag vid främst bröllop, dop och begravningar. Seden höll i sig under 1800-talet och en bit in på 1900-talet.

"Jag ska till Svenskt Tenn, köpa ett tyg."

NAMN: Amanda och Olivia (i barnvagnen)

GÖR: Mammaledig

ÅLDER: 27 år

BOR: Midsommarkransen

Vart är du på väg?

– Jag ska till Svenskt Tenn, köpa ett tyg. Det tyg jag vill ha finns där. Jag bor inte här och brukar inte gå här ofta.

Är du mammaledig?

– Ja. Jag har varit det i strax över sex månader nu, ska vara det ett par månader till. Sen tar pappan över och jag tillbaka till jobbet.

Vad jobbar du med?

– Exploateringsingenjör och projektledare på Lidingö kommun. Jag jobbar med stadsbyggnad.

TEXT **ULF STOLT**

FOTO **MAGNUS SANDBERG**

Samhällsmatchen är samlingsnamnet på Hammarby Fotbolls ansvarstagande utanför de kritade linjerna. Hammarby Fotboll är en del av samhället och för väldigt många en stor del av livet. Därför ska vi också vara en samhällskraft att räkna med. Samhällsmatchen är vårt sätt att ge tillbaka och delar vår värdegrund kring gemenskap, kärlek och respekt – men tar också avstamp i FN:s globala mål kring hälsa, jämlikhet och sysselsättning.

Klasskampen

Inom ramen för Samhällsmatchen så arrangerar Hammarby Fotboll Klasskampen. Klasskampen är ett årligt återkommande arrangemang där skolelever deltar i en fotbollsturnering och får vara med på en rundvandring på Tele2 Arena. Första året samlade Klasskampen 96 fjärdeklassare från åtta olika skolor i södra Stockholm och i år så medverkade totalt 132 barn från elva olika skolor.

Klasskampen är en del av Samhällsmatchens fokusområden hälsa och jämlikhet, och vill förmedla både vikten av att röra på sig, och glädjen i att få möjlighet att delta på lika villkor. Under dagen hålls en cup med mixade lag där tjejer och killar spelar tillsammans och där alla är vinnare. Förhoppningen är att barnen som deltar ska få ett minne för livet men också en ökad förståelse för att fotboll är en sport där alla, oavsett bakgrund, och vare sig man är tjej eller kille, självklart ska få vara med och spela.

Läs mer om vårt arbete på samhällsmatchen.se

Vill du eller ditt företag stödja vår verksamhet kan ni läsa mer om våra partnersamarbeten och om hur du som privatperson kan engagera dig på:

samhällsmatchen.se/partner

**HAMMARBY
FOTBOLL**

Mandy Barker

Sea of Artifacts | 8 juni–25 augusti

Konstnären och aktivisten Mandy Barker skapar skönhet av havets sopor. När hon först började fotografera plastskräp på stränderna var det ingen som brydde sig. Men tack vare att hon gjorde vackra konstverk av plastskräpet, som hon tog fantastiska fotografier av, nådde hon plötsligt fram med sitt livsviktiga budskap. Vi måste alla inse hur denna plast förstör vår planets natur, fisk-, djur- och fågelliv och att mikroplasterna letar sig in i våra kroppar genom det vi äter.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet sön–ons 9–23, tors–lör 9–01 | fotografiska.se

Fotografiska